

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою

**ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:**

Завідувач кафедри,

к.е.н., доцент

_____ **Ольга ГУБАРИК**

« ____ » _____ **20__** р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на тему: Удосконалення організації обліку і контролю фінансових
результатів у сільськогосподарському підприємстві**

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Здобувачка

Ангеліна УДОВИЧЕНКО

Науковий керівник

Ольга ГУБАРИК

_____ **к.е.н., доцент**

науковий ступінь, посада

Дніпро – 2025

ДНПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**Факультет:** Обліку і фінансів**Кафедра:** Обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою**Освітньо-професійна програма:** «Облік і оподаткування»**Спеціальність:** 071 «Облік і оподаткування»**Рівень вищої освіти:** другий (магістерський)

ЗАТВЕДЖУЮ

В.о. зав. кафедри _____

« ____ » _____ 202__ р.

ЗАВДАННЯ**на підготовку кваліфікаційної роботи****Удовиченко Ангеліни Володимирівни**

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Удосконалення організації обліку і контролю фінансових результатів у сільськогосподарському підприємстві**Науковий керівник:** Губарик Ольга Миколаївна, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по ДДАЕУ від «07» жовтня 2025 року № 2995

2. Термін подання здобувачем роботи: 12 грудня 2025 року**3. Вихідні дані до роботи:** Законодавчі акти України, Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, Міжнародні стандарти фінансової звітності, облікові регістри та фінансова звітність ФГ «СВТ-СВІТАНОК», а також наукові публікації і дослідження вітчизняних учених**4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)** Вступ. Теоретичні основи обліку та контролю фінансових результатів. Організаційні аспекти обліку фінансових результатів на підприємстві та шляхи їх удосконалення. Контроль фінансових результатів ФГ «СВТ-СВІТАНОК» та шляхи його удосконалення. Висновки.**5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)**Основні концепції визначення сутності фінансових результатів. Ключові функції фінансових результатів підприємства. Класифікація методів формування фінансового результату. Аналіз ключових коефіцієнтів фінансової стійкості ФГ «СВТ-СВІТАНОК». Оцінка показників ліквідності та платоспроможності ФГ «СВТ-СВІТАНОК». Ліквідність і платоспроможність ФГ «СВТ-СВІТАНОК». Механізм формування фінансових результатів діяльності ФГ «СВТ-СВІТАНОК» в обліковій системі. Відображення доходів і витрат та формування фінансового результату на рахунку 79 у ФГ «СВТ-СВІТАНОК». Запропонована структурна модель аналітики субрахунку 791 у системі обліку операційних фінансових результатів для ФГ «СВТ-СВІТАНОК». Рекомендована структура аналітичних субрахунків рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» для ФГ «СВТ-СВІТАНОК». Рекомендована структура субрахунків для визначення фінансового результату за сільськогосподарською діяльністю для ФГ «СВТ-СВІТАНОК».

Запропонований Зведений обліковий реєстр доходів і витрат ФГ «СВТ-СВІТАНОК. Структура фінансових результатів ФГ «СВТ-СВІТАНОК», тис. грн. Основні показники реалізації продукції сільського господарства ФГ «СВТ-СВІТАНОК» у 2024 році. Структура реалізації продукції рослинництва за видами культур у ФГ «СВТ-СВІТАНОК» у 2024 р. План регулярного контролю відповідності облікових даних первинним документам 05.09-15.09.2025 р. План перевірки відповідності облікових записів первинним документам у межах місячного контролю за серпень 202_ р. План квартального контролю відповідності даних бухгалтерського обліку первинним документам за квартал 202_ р.

6. Консультація розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____ 05 травня 2025 р. _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні основи обліку та контролю фінансових результатів	Травень-червень 2025 р.	
2	Організаційні аспекти обліку фінансових результатів на підприємстві та шляхи їх удосконалення	Липень-серпень 2025 р.	
3	Контроль фінансових результатів ФГ «СВТ-СВІТАНОК» та шляхи його удосконалення	Вересень - жовтень 2025 р.	
4	Вступ, висновки	Жовтень - листопад 2025 р.	
5	Список використаної літератури	Листопад 2025 р.	
6	Оформлення роботи	Листопад-грудень 2025 р.	

Здобувачка _____
(підпис)

_____ Ангеліна УДОВИЧЕНКО
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник _____
(підпис)

_____ Ольга ГУБАРИК
(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Тема: Удосконалення організації обліку і контролю фінансових результатів у сільськогосподарському підприємстві

Кваліфікаційна робота: 73 с. основного тексту, 11 рис., 7 табл., 52 літературних джерела.

Об'єктом дослідження є процес формування, організації обліку та контролю фінансових результатів діяльності сільськогосподарського підприємства.

Предмет дослідження є сукупність теоретичних та практичних аспектів організації обліку і контролю фінансових результатів діяльності підприємства.

Метою кваліфікаційного дослідження є узагальнення теоретичних підходів і аналіз практичних аспектів організації обліку і контролю фінансових результатів, а також надання рекомендацій щодо їх удосконалення в діяльності сільськогосподарського підприємства.

Методи дослідження – аналіз і синтез, узагальнення та системний підхід, статистичні й аналітичні методи, моделювання в управлінському обліку, описовий, графічний та табличний методи.

У роботі досліджено сутність фінансових результатів та їх значення у діяльності підприємства; проаналізовано особливості організації обліку та контролю фінансових результатів; розкрито нормативно-правове забезпечення їх облікового відображення та контрольних процедур. Оцінено показники ефективності діяльності ФГ «СВТ-СВІТАНОК»; охарактеризовано організацію обліку господарських процесів; досліджено особливості формування фінансових результатів у системі бухгалтерського обліку. Запропоновано напрями удосконалення організації обліку фінансових результатів. Проаналізовано існуючу систему контролю фінансових результатів підприємства та розроблено рекомендації щодо підвищення його ефективності.

Результати дослідження впроваджені у діяльність фермерського господарства «СВТ-СВІТАНОК» Новоукраїнського району Кіровоградської області.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

ОБЛІК, КОНТРОЛЬ, ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ, ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІУ, ДОХОДИ, ВИТРАТИ

ABSTRACT

Topic: Improving the organization of accounting and control of financial results in an agricultural enterprise

Qualification work: 73 p. of the main text, 11 figures, 7 tables, 52 literary sources.

The object of the study is the process of formation, organization of accounting and control of financial results of agricultural enterprise.

The subject of the study is a set of theoretical and practical aspects of the organization of accounting and control of the financial results of the enterprise.

The purpose of the qualification study is to generalize theoretical approaches and analyze practical aspects of the organization of accounting and control of financial results, as well as providing recommendations for their improvement in the activity of an agricultural enterprise.

Research methods – analysis and synthesis, generalization and systematic approach, statistical and analytical methods, modeling in management accounting, descriptive, graphical and tabular methods.

The work examines the essence of financial results and their significance in the enterprise's activity; the peculiarities of the organization of accounting and control of financial results are analyzed; the regulatory and legal support for their accounting display and control procedures is disclosed. The performance indicators of the FG "SVT-SVITANOK" were evaluated; the organization of accounting of business processes is characterized; the peculiarities of the formation of financial results in the accounting system are investigated. Directions for improving the organization of accounting of financial results are proposed. The existing system of monitoring the company's financial results was analyzed and recommendations for improving its efficiency were developed.

The results of the research are implemented in the activities of the farm "SVT-SVITANOK" of the Novoukrainian district of the Kirovohrad region.

KEYWORDS

ACCOUNTING, CONTROL, FINANCIAL RESULT, ORGANIZATION OF ACCOUNTING, INCOME, EXPENSES

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	3
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ	11
1.1. Роль фінансових результатів у забезпеченні ефективності діяльності підприємства	11
1.2. Організація формування фінансових результатів	16
1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку та контролю фінансових результатів	19
Висновки до розділу 1	22
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА ШЛЯХИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ	24
2.1. Фінансово-економічна характеристика та роль бухгалтерської служби у забезпеченні фінансової стабільності ФГ «СВТ-СВІТАНОК»	24
2.2. Актуальний стан організації обліку фінансових результатів у господарстві	31
2.3. Напрями удосконалення організації обліку фінансових результатів у господарстві	36
Висновки до розділу 2	42
РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ФГ «СВТ-СВІТАНОК» ТА ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ	45
3.1. Аналіз структури та динаміки фінансових результатів ФГ «СВТ-СВІТАНОК»	45
3.2. Аналіз існуючої системи контролю фінансових результатів у господарстві	49
3.3. Напрями вдосконалення контролю фінансових результатів на підприємстві	51

Висновки до розділу 3	55
ВИСНОВКИ	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	61
ДОДАТКИ	67

ВСТУП

Актуальність теми. Фінансові результати є ключовим інтегральним показником ефективності діяльності будь-якого підприємства, а особливо – сільськогосподарського. Умови функціонування аграрних підприємств характеризуються високою залежністю від природних факторів, сезонністю виробництва, коливанням цін на продукцію та ресурси, а також нестабільністю ринкової кон'юнктури. У таких умовах особливого значення набуває належна організація обліку та контроль фінансових результатів, що забезпечують підприємство достовірною інформацією для ухвалення оперативних та стратегічних управлінських рішень.

Організація обліку фінансових результатів у сільському господарстві має свою специфіку, оскільки включає облік біологічних активів, багатостадійні технологічні процеси, витратні цикли різної тривалості та потребу у деталізованій аналітиці. Контроль фінансових результатів виступає важливим інструментом управління, що дозволяє виявляти відхилення, оцінювати вплив внутрішніх і зовнішніх факторів, запобігати збиткам і підвищувати ефективність використання фінансових ресурсів.

Зростання конкуренції, необхідність раціонального використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, а також вимоги до прозорості фінансової інформації обумовлюють потребу в постійному вдосконаленні системи обліку і контролю фінансових результатів на аграрних підприємствах. Для ФГ «СВТ-СВІТАНОК» це є важливою передумовою забезпечення економічної стабільності, нарощення прибутковості та зміцнення позицій на ринку.

Проблеми організації обліку та контролю фінансових результатів досліджували багато науковців, серед яких: Будько О. В., Губарик О. М., Кірсанова В.В., Коваль Л. В., Мазур Н. А., Масюк Ю. В., Міньковська А. В., Мулик Т.О., Олійник С. О., Чернецька О. В. та інші. Їхні праці заклали теоретичне та методичне підґрунтя для побудови ефективної системи обліку

та контролю фінансових результатів, однак сучасні реалії потребують подальшого удосконалення цих процесів з урахуванням специфіки діяльності конкретних господарств.

Отже, удосконалення організації обліку і контролю фінансових результатів у сільськогосподарських підприємствах є важливим чинником підвищення їх конкурентоспроможності, фінансової стійкості та можливостей для розвитку.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та розроблення практичних рекомендацій щодо удосконалення організації обліку і контролю фінансових результатів у ФГ «СВТ-СВІТАНОК».

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- розкрити роль фінансових результатів у забезпеченні ефективної діяльності підприємства;
- дослідити організацію формування фінансових результатів та особливості їх відображення в обліку;
- проаналізувати нормативно-правове забезпечення обліку та контролю фінансових результатів;
- надати фінансово-економічну характеристику ФГ «СВТ-СВІТАНОК» і визначити роль бухгалтерської служби у забезпеченні його фінансової стабільності;
- оцінити актуальний стан організації обліку фінансових результатів у господарстві;
- визначити проблеми та обґрунтувати напрями удосконалення організації обліку фінансових результатів у ФГ «СВТ-СВІТАНОК»;
- здійснити аналіз структури та динаміки фінансових результатів досліджуваного підприємства;
- проаналізувати існуючу систему контролю фінансових результатів у господарстві;
- запропонувати напрями вдосконалення контролю фінансових

результатів на підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку і контролю фінансових результатів у сільськогосподарських підприємствах.

Предмет дослідження. Предметом дослідження виступають теоретичні, методичні та практичні аспекти організації обліку і контролю фінансових результатів у ФГ «СВТ-СВІТАНОК».

Методи дослідження. У процесі дослідження застосовано методи теоретичного узагальнення, аналізу і синтезу, порівняння, економічного та факторного аналізу, графічний метод, а також елементи моделювання для представлення результатів дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

удосконалено:

- категоріальне визначення поняття «фінансові результати», яке, на відміну від традиційних тлумачень, пропонується розглядати як інтегральний показник ефективності діяльності підприємства, що відображає різницю між отриманими доходами та понесеними витратами за визначений період, формуючись під впливом зовнішніх (економічних, ринкових, нормативних) та внутрішніх (операційних, інвестиційних, управлінських) факторів;

- форму управлінського звіту про фінансові результати, яка виступає ключовим інструментом оцінки фінансового стану господарства та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

отримало подальший розвиток:

- деталізація субрахунку 79 «Фінансові результати», спрямована на підвищення ефективності контролю та управління фінансовими результатами господарства, забезпечення прозорості обліку доходів і витрат, а також класифікація результатів за видами діяльності на рахунку 44 «Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)», що дозволяє більш чітко оцінювати вплив кожного напрямку діяльності на загальний фінансовий результат;

- графік регулярного звіряння облікових даних з первинними

документами (накладними, рахунками, банківськими виписками), застосування якого допомагає своєчасно виявляти розбіжності та помилки, підтримувати облік у належному стані, навіть за обмежених кадрових ресурсів;

- робочий документ для проведення внутрішнього контролю фінансових результатів господарства, який охоплює всі етапи контролю та забезпечує комплексну оцінку фінансових показників.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані результати можуть бути використані ФГ «СВТ-СВІТАНОК» для удосконалення організації обліку та системи контролю фінансових результатів, підвищення фінансової дисципліни, ефективності управління та загальної результативності діяльності підприємства.

Апробація результатів роботи. Основні положення дослідження були представлені на науково-практичних конференціях та використані під час підготовки студентських наукових робіт, що підтверджує їх наукову і практичну значущість.

Основні наукові положення та пропозиції доповідались та публікувались на Всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств» (ДДАЕУ, м. Дніпро, 8-9 травня 2025 р.), «Фінансово-економічні механізми розвитку підприємництва: теоретичний та практичний аспекти» (УДУНТ, м. Дніпро, 11 листопада 2025 р.), у електронному науково-практичному журналі «Актуальні проблеми сталого розвитку» (м. Київ, № 2(9), 15-19, 2025 р.).

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи підготовлено наукові матеріали у вигляді 2 тез та 1 статті у фаховому виданні, категорії Б.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох основних розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 73 сторінки, включає 11 рисунків, 7 таблиць, 5 додатків та 52 використаних джерела.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

1.1. Роль фінансових результатів у забезпеченні ефективності діяльності підприємства

Фінансові результати є фундаментальним показником, що відображає рівень економічної ефективності підприємства, оскільки демонструє взаємодію доходів і витрат та дає змогу оцінити, наскільки успішно підприємство перетворює ресурси на прибуток. Як зазначає Олійник С.О., «методика визначення фінансового результату ... є варіативним значенням» залежно від елементів облікової політики [32].

Фінансові результати виконують важливу стимулюючу функцію: вони мотивують управлінців до прийняття стратегічних рішень, інвестувань або оптимізації витрат. Як підкреслює Мазур Н.А., «формування фінансових результатів ... відіграє ключову роль в управлінні прибутком та стабільності підприємства» [24].

Крім того, фінансові результати мають інформаційне значення для зовнішніх користувачів – інвесторів, кредиторів та державних органів, адже вони дають змогу оцінити фінансову стабільність і перспективи розвитку підприємства. У дослідженні Проскуріна Н. та Гнідкова А. вказують, що «аналіз фінансового стану та фінансових результатів підприємства ... виступає інструментом оцінки його ефективності» [41].

Фінансові результати (далі – ФР) у сучасних наукових дослідженнях трактуються по-різному залежно від часової перспективи та підходів учених. Так, Фірман Н.Я. та Вашків О.П. пропонують оцінювати ФР у двох площинах – короткостроковій та довгостроковій. У межах першої автори підкреслюють, що ФР підприємства «здебільшого ототожнюється з величиною його прибутку чи доходу» [47], тоді як у довгостроковому аспекті доцільно враховувати глибші зміни, адже ФР підприємства «доцільніше

оцінювати через зміну величини вартості власного капіталу чи зміну величини ринкової вартості суб'єкта господарювання» [47].

Іншого підходу дотримуються Коваль Л.В. та Резніченко Р.В., які визначають фінансовий результат як «фінансовий підсумок діяльності за певний період, який формується при порівнянні його складових і має один із проявів: прибуток, збиток або нульовий результат» [19]. Така трактовка акцентує увагу на сутності ФР як кількісного підсумку ефективності діяльності підприємства.

Поглиблене бачення ФР пропонують Масюк Ю.В. та Боюн В.Ю., зазначаючи, що фінансові результати відображають реальну ефективність роботи підприємства, яка проявляється у різниці між доходами й витратами. Науковці наголошують на необхідності комплексного підходу, підкреслюючи важливість урахування результатів не лише операційної діяльності, але й фінансової та інвестиційної, що формують загальний підсумок ефективності суб'єкта господарювання [27].

У своїх дослідженнях взаємозв'язку між показниками фінансових результатів та рівнем фінансової безпеки Будько О. В. і Спекова О. Р. наголошують, що «саме фінансові результати є важливою величиною, яка впливає на управлінські рішення в системі інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства» [4].

У Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» категорія «витрати» подається як «зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу» [36]. Аналогічне тлумачення міститься й у НП(с)БО 16 «Витрати», де визначено порядок формування та відображення витрат у системі бухгалтерського обліку України [39].

На думку Лесюк А.С., фінансовий результат підприємства проявляється через «збільшення прибутку (збитку) та підвищення рівня рентабельності (збитковості) підприємства від фінансово-господарської діяльності за звітний період» [23].

З позиції облікової науки, як зазначають Мардус Н.Ю. та Брік С.В., фінансовий результат визначається як «співставлення доходів та витрат підприємства, інформацію про які відображено звіті, визначається як прибуток або збиток підприємства» [25]. Водночас, Мардус Н.Ю. та Чернишова Е.О. пропонують інше тлумачення фінрезультатів, розглядаючи його як «виражена в грошовій формі різниця між визначеними податковим законодавством доходами та витратами як економічний результат ведення господарської діяльності» [26].

Огляд підходів різних науковців дає змогу сформувати цілісне уявлення про категорію фінансових результатів. Ключові підходи до визначення їх сутності наведено схематично на рис. 1.1.

Вивчивши різні наукові підходи до визначення економічної категорії «фінансові результати», пропонуємо трактувати її як комплексний показник ефективності діяльності підприємства, що визначається співвідношенням доходів і витрат за певний період. Формування фінансових результатів обумовлюється впливом зовнішніх факторів, таких як економічна ситуація, ринкові умови та регуляторні вимоги, а також внутрішніх чинників – управлінських, операційних та інвестиційних рішень. Цей показник відображає фінансову стійкість підприємства, його конкурентоспроможність та потенціал розвитку, одночасно виконуючи роль інструменту оцінки, регулювання та стимулювання економічної активності.

Фінансові результати є ключовим показником ефективності діяльності підприємства, адже прибуток відображає здатність компанії створювати вартість для власників і інвесторів, демонструє фінансову стійкість та слугує джерелом ресурсів для розвитку, виконання зобов'язань і формування резервів. Чистий прибуток використовується для нарощування власного капіталу, модернізації виробництва, диверсифікації діяльності та впровадження інновацій, а аналіз фінансових результатів дозволяє оптимізувати витрати, оцінювати рентабельність окремих видів діяльності та підвищувати ефективність виробничих процесів. Успішність підприємства

визначається взаємодією фінансових результатів, розміру власного капіталу та ринкової репутації, адже отриманий прибуток може спрямовуватися на розвиток підприємства, підвищення конкурентоспроможності та формування позитивного іміджу на ринку.

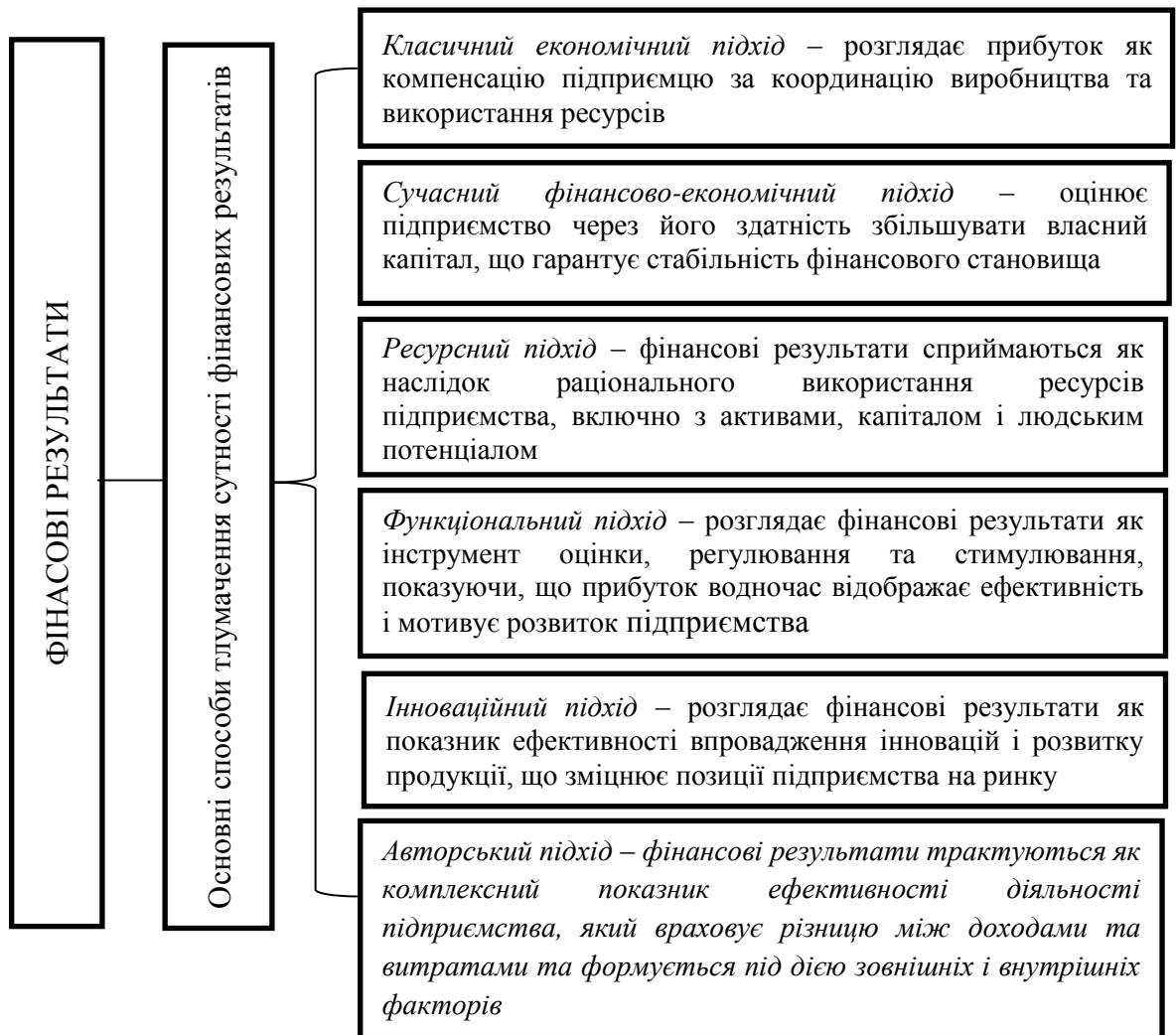

Рис. 1.1. Основні концепції визначення сутності фінансових результатів

Фінансові результати підприємства виконують чотири ключові функції: оцінювання ефективності діяльності, мотиваційно-стратегічну, інформаційну та планово-інвестиційну. Вони показують рівень прибутковості та стабільності діяльності, сприяють ухваленню управлінських рішень, забезпечують прозорість для інвесторів, кредиторів і органів влади, а також слугують джерелом для реінвестування та довгострокового розвитку

підприємства, що представлено на рис. 1.2.

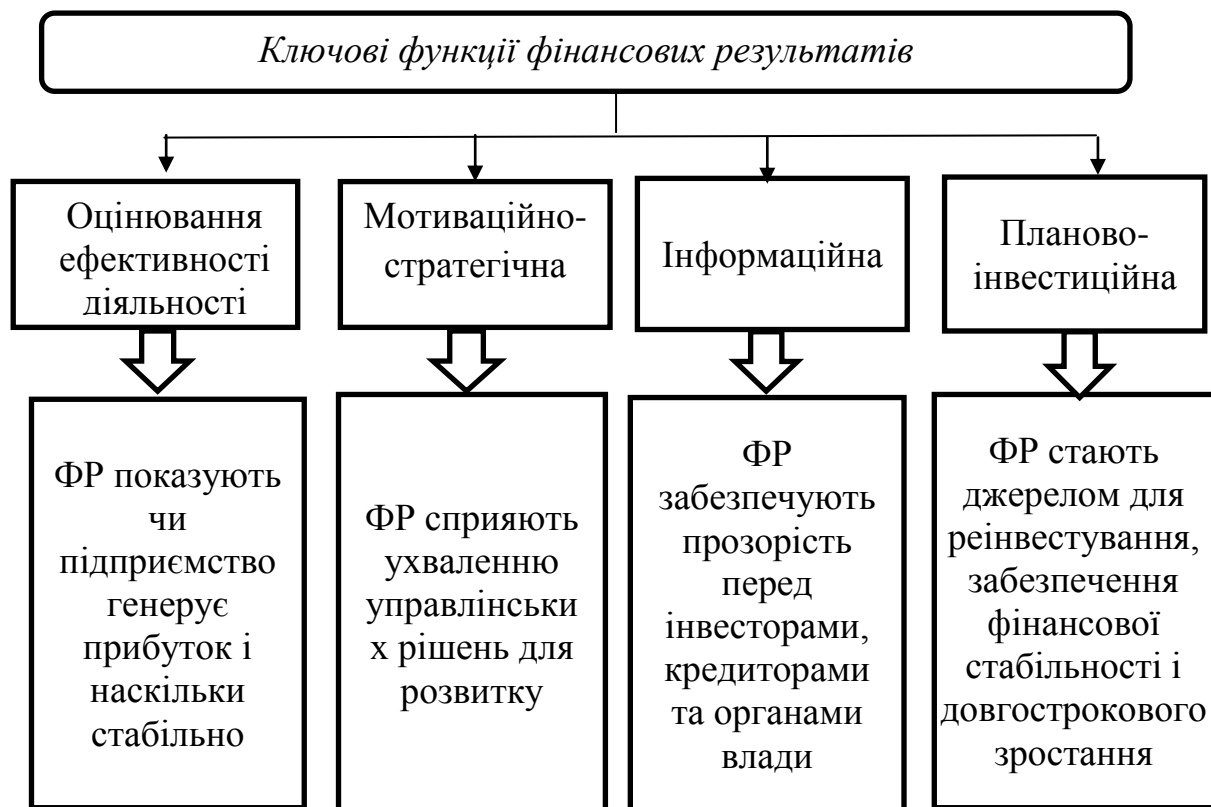

Рис. 1.2. Ключові функції фінансових результатів підприємства

В результаті проведеного аналізу встановлено, що фінансові результати виступають ключовим показником ефективності підприємства, який відображає співвідношення доходів і витрат та інтегрує вплив внутрішніх і зовнішніх факторів. Вони виконують оцінювальну, мотиваційну, інформаційну та планово-інвестиційну функції, забезпечуючи прийняття управлінських рішень, фінансову стабільність, підвищення конкурентоспроможності та спрямування прибутку на розвиток, модернізацію виробництва і впровадження інновацій, що є важливим для стійкого функціонування підприємства на сучасному ринку.

1.2. Організація формування фінансових результатів

Організація формування фінансових результатів передбачає систему заходів з обліку доходів, витрат та підсумкового визначення прибутку або збитку підприємства за звітний період. Як зазначає Г. А. Ямборко, «об'єктивність інформації про результати діяльності залежить від правильності організації й методики обліку доходів і витрат» [52].

Згідно з дослідженням О. П. Ратушна, для коректного формування фінансових результатів потрібне чітке розмежування видів діяльності – операційної, інвестиційної та фінансової, а також відповідна деталізація доходів і витрат: «для формування звіту про фінансові результати ... доцільно вести облік за видами діяльності та за джерелами виникнення доходів і витрат» [42].

У роботі М. Василюк, Т. Кузьмін та М. Дмитрів визначено, що організація обліку та контролю фінансових результатів є невід'ємною частиною системи управління підприємством, яка забезпечує достовірність інформації та можливість швидкого реагування на відхилення від планових показників: «ефективна організація обліку і контролю дає змогу своєчасно виявляти відхилення і формувати обґрунтоване управлінське рішення» [5].

Ключовим елементом цієї організації є облікова політика підприємства, яка визначає, як саме визнаються доходи та витрати, які методи оцінки застосовуються, та як формуються облікові регістри. Як зазначає А. М. Ужва, правильне оформлення облікових регістрів і звітності зумовлює достовірність фінансової інформації та її прийнятність для зовнішніх і внутрішніх користувачів: «механізм формування показника результату діяльності розкриває звіт про фінансові результати» [46].

Фінансові ресурси виступають базовим елементом діяльності будь-якого підприємства, забезпечуючи реалізацію його виробничих, інвестиційних та стратегічних завдань. Раціональне формування та ефективне управління ними дозволяє компанії зберігати

конкуентоспроможність та забезпечувати стабільний розвиток у мінливих ринкових умовах.

У сучасному економічному середовищі особливого значення набуває системний підхід до формування фінансових ресурсів, який передбачає залучення, розподіл та оптимізацію грошових потоків із врахуванням як внутрішніх можливостей підприємства, так і впливу зовнішніх факторів.

Методика формування фінансових результатів являє собою сукупність процедур і заходів, що дозволяють підприємству визначити розмір прибутку або збитку, виходячи зі співвідношення всіх доходів та витрат. Існують різні підходи до розрахунку фінансового результату, які можуть базуватися, зокрема, на концепції капіталу або на моделі «витрати – випуск». Основні методи формування фінансового результату наведено схематично на Рис. 1.3.

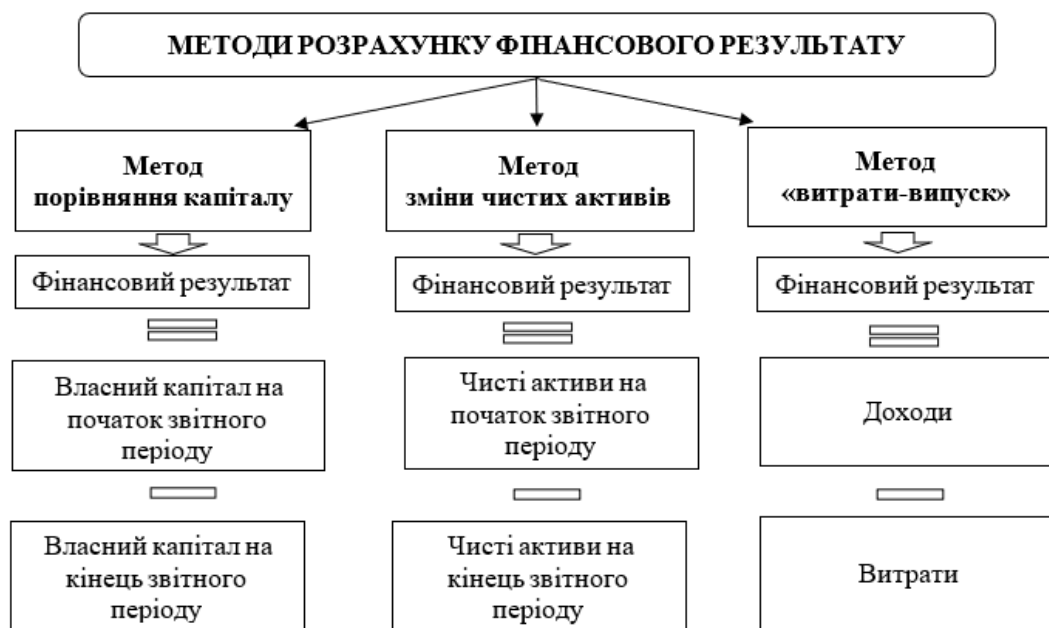

Рис. 1.3. Класифікація методів формування фінансового результату

У міжнародній практиці частіше використовуються методи визначення фінансового результату через капітал, що регламентуються Концептуальною основою фінансової звітності, затвердженою РМСБО [21].

Метод порівняння капіталу (іноді його називають балансовим) ґрунтується на зміні величини власного капіталу протягом звітного періоду. Формально:

Активи = Власний капітал – Zobов'язання,

Фінансовий результат = Активи – Капітал – Zobов'язання.

Таким чином, фінансовий результат визначається як різниця між залишками активних і пасивних рахунків, оскільки рахунки доходів та витрат на момент складання балансу не мають залишків [12]. Цей метод зручний для малих підприємств, які ведуть спрощений облік.

Метод зміни чистих активів визначає прибуток як різницю між загальною вартістю майна та сумою zobов'язань, включаючи внески власників [12].

Найпоширенішим є метод «витрати – випуск». Він передбачає обчислення фінансового результату як перевищення доходів над витратами з урахуванням змін запасів і незавершеного виробництва [12]. Цей метод дозволяє детальніше оцінити ефективність операційної діяльності підприємства.

Отже, організація формування фінансових результатів являє собою комплексну систему заходів, що забезпечує точний і своєчасний облік доходів та витрат підприємства. Вона включає деталізацію фінансових потоків за видами діяльності – операційною, інвестиційною та фінансовою, розробку чіткої облікової політики, застосування відповідних методів визначення фінансового результату, а також систематичний контроль і аналіз отриманих даних. Такий підхід дозволяє не лише забезпечити достовірність і повноту фінансової інформації, але й створює умови для ефективного управління ресурсами підприємства. В результаті керівництво отримує можливість своєчасно виявляти відхилення від планових показників, оцінювати ефективність діяльності та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Крім того, налагоджена система формування фінансових результатів підвищує довіру зовнішніх користувачів звітності, забезпечує прозорість фінансового стану підприємства та сприяє сталому розвитку й конкурентоспроможності компанії в умовах сучасного ринку.

1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку та контролю фінансових результатів

Сучасне підприємство функціонує в умовах постійних змін ринку, економічної нестабільності та високої конкуренції, тому наявність чіткої системи обліку та контролю фінансових результатів є критичною для його успішної діяльності. Фінансові результати відображають не лише економічну ефективність, а й рівень використання ресурсів, здатність виконувати стратегічні цілі та забезпечувати довгострокову стійкість бізнесу.

Облік і контроль фінансових результатів є ключовими складовими управління будь-яким підприємством, оскільки відображають його здатність ефективно використовувати ресурси, досягати поставлених цілей і забезпечувати економічну стабільність. Формування достовірної інформації про прибуток або збиток дозволяє керівництву своєчасно оцінювати фінансовий стан, аналізувати ефективність операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, а також приймати обґрунтовані управлінські рішення. Водночас, правильна організація обліку та контролю фінансових результатів забезпечує прозорість діяльності підприємства для зовнішніх користувачів фінансової звітності, включаючи інвесторів, кредиторів та контролюючі органи, і створює передумови для стабільного розвитку та підтримки конкурентоспроможності на ринку.

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» встановлює загальні принципи ведення обліку та складання фінансової звітності, зокрема визначає доходи як «збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, що призводить до зростання власного капіталу» та витрати як «зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу» [36]. Податковий кодекс України регламентує порядок обчислення прибутку, включаючи коригування

на податкові різниці та визначення доходів і витрат, що документально підтверджені і безпосередньо пов'язані з господарською діяльністю [35].

Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, зокрема НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», встановлюють принципи визнання доходів і витрат за період їх виникнення та гарантують точність відображення фінансових результатів [37]. НП(С)БО 16 «Витрати» та НП(С)БО 15 «Дохід» детально регламентують порядок їх обліку. У міжнародній практиці застосовуються МСФЗ, наприклад МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами» та МСФЗ 16 «Оренда», що забезпечують прозорість і порівнянність фінансової звітності.

Податковий кодекс України визначає правила оподаткування прибутку підприємств та порядок обчислення фінансових результатів для податкових цілей. Зокрема, ПКУ регламентує коригування бухгалтерського фінансового результату на податкові різниці, що виникають через різницю між податковим і бухгалтерським обліком. Підприємства з річним доходом понад 40 мільйонів гривень зобов'язані враховувати такі різниці при визначенні фінансового результату. Доходи визнаються за принципом нарахування на момент їх фактичного отримання, а витрати – лише якщо вони підтверджені документально та пов'язані з господарською діяльністю. ПКУ також заохочує застосування податкового планування, наприклад через пільгові режими, такі як спрощена система оподаткування, що дозволяє зменшити податкове навантаження та підвищити чистий фінансовий результат [35]. В цілому, дотримання вимог Податкового кодексу формує облікову політику підприємства та забезпечує точний розрахунок чистого прибутку, водночас сприяючи оптимізації податків, підвищенню прибутковості та зміцненню фінансової стійкості.

Облік і контроль фінансових результатів здійснюються як внутрішніми підрозділами підприємства, так і зовнішніми аудиторами, що забезпечує подвійний рівень перевірки достовірності фінансових показників. В. П. Пантелєєв зазначає: «Внутрішній контроль – це система, що забезпечує

своєчасне виявлення відхилень і порушень у діяльності підприємства» [33]. Н. В. Каткова та співавтори додають: «Аудитор під час перевірки фінансових результатів повинен мати методично обґрунтовану систему контролю доходів і витрат» [17].

Внутрішній контроль дозволяє гарантувати коректність обліку доходів і витрат, своєчасно виявляти фінансові помилки чи зловживання і створює інформаційну базу для управлінських рішень. Зовнішній аудит, відповідно до Закону України «Про аудиторську діяльність» та міжнародних стандартів аудиту, надає незалежну оцінку достовірності фінансової звітності та підтверджує її відповідність законодавству й стандартам. Поєднання внутрішнього контролю та зовнішнього аудиту забезпечує комплексну перевірку фінансових результатів, підвищує надійність фінансових даних і довіру керівництва, інвесторів і контролюючих органів.

Отже, нормативно-правове забезпечення обліку та контролю фінансових результатів створює фундамент для ефективного управління підприємством. Використання законодавчих та стандартних вимог, включаючи Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», Податковий кодекс, національні положення бухгалтерського обліку та міжнародні стандарти фінансової звітності, гарантує точність і достовірність облікових даних. Системне поєднання внутрішнього контролю та зовнішнього аудиту дозволяє своєчасно виявляти відхилення, запобігати помилкам та зловживанням. Таке комплексне регулювання сприяє формуванню обґрунтованої облікової політики, підвищує прозорість для інвесторів і контролюючих органів та забезпечує стабільність і конкурентоспроможність компанії на ринку. У підсумку, дотримання нормативних вимог мінімізує ризики фінансових помилок і створює передумови для стратегічного розвитку, ефективного використання ресурсів і підвищення економічної стійкості підприємства.

Висновки до розділу 1

1. Фінансові результати підприємства відображають співвідношення доходів і витрат, вплив внутрішніх і зовнішніх факторів та здатність створювати вартість для власників і інвесторів. Вони виконують оцінювальну функцію, дозволяючи аналізувати прибутковість, фінансову стійкість і ефективність операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Одночасно фінансові результати мають мотиваційну та стратегічну роль, стимулюючи керівництво до прийняття обґрунтованих рішень, оптимізації витрат і розвитку виробництва. Вони забезпечують прозорість для зовнішніх користувачів – інвесторів, кредиторів і контролюючих органів, а також формують основу для планово-інвестиційної діяльності, нарощування капіталу, впровадження інновацій та довгострокового розвитку. Фінансові результати інтегрують коротко- та довгострокові аспекти діяльності, демонструють конкурентоспроможність підприємства і його здатність до стабільного функціонування в умовах сучасного ринку.

2. Організація формування фінансових результатів є комплексним процесом, який поєднує системний облік доходів і витрат, деталізацію фінансових потоків за видами діяльності та застосування облікової політики підприємства. Вона передбачає чітке визначення методів розрахунку фінансового результату, таких як метод порівняння капіталу, метод зміни чистих активів або метод «витрати – випуск», та забезпечує своєчасний контроль і аналіз отриманих даних. Така організація дозволяє керівництву оцінювати ефективність операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, виявляти відхилення від планових показників і приймати обґрунтовані управлінські рішення. Крім того, впроваджена система формування фінансових результатів підвищує достовірність і прозорість фінансової

інформації для зовнішніх користувачів, сприяє оптимальному використанню ресурсів, зміцненню конкурентоспроможності та забезпечує стабільний розвиток підприємства в умовах динамічного ринку.

3. Нормативно-правове забезпечення обліку та контролю фінансових результатів створює фундамент для точного і прозорого управління фінансовою діяльністю підприємства. Використання законодавчих актів, таких як Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», Податковий кодекс, національні положення бухгалтерського обліку та міжнародні стандарти фінансової звітності, гарантує достовірність даних і правильність обліку доходів і витрат. Поєднання внутрішнього контролю та зовнішнього аудиту забезпечує подвійний рівень перевірки, дозволяючи вчасно виявляти відхилення, запобігати помилкам і зловживанням, а також формувати обґрунтовану облікову політику. Системне виконання нормативних вимог підвищує прозорість фінансової звітності для інвесторів, кредиторів і контролюючих органів, зміцнює довіру до підприємства, сприяє стабільності, підвищенню конкурентоспроможності та створює передумови для ефективного використання ресурсів і стратегічного розвитку компанії.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА ШЛЯХИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ

2.1. Фінансово-економічна характеристика та роль бухгалтерської служби у забезпеченні фінансової стабільності ФГ «СВТ-СВІТАНОК»

Фермерське господарство «СВТ-СВІТАНОК» зареєстроване 14 грудня 2005 року, розташоване у Кіровоградській області – Новоукраїнський район, місто Мала Виска, адреса: вул. Центральна, буд. 132-Ж, з кодом ЄДРПОУ 33578460.

Головою господарства є Жаданов Володимир Станіславович. Статутний капітал господарства, за даними відкритих реєстрів, становить 1,5 млн. грн.

Основним видом діяльності господарства є 01.11 – вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур.

Крім цього, господарство може здійснювати допоміжну діяльність у рослинництві та суміжних галузях, таких як оптова торгівля зерном і насінням, відповідно до відкритих джерел.

На підставі загальнодоступних даних про фінансові показники за останні роки, господарство має такі параметри (якщо взяти їх за основу аналізу): активи та обсяги вирощування/доходів виправдовують статус середнього агровиробника.

Для проведення оцінки фінансового стану ФГ «СВТ-СВІТАНОК» необхідно проаналізувати показники його фінансової звітності. На першому етапі доцільно дослідити структуру майна та джерела його формування. Узагальнені дані щодо активів і капіталу ФГ «СВТ-СВІТАНОК» наведені в додатку А.

За даними додатку А, загальна вартість майна ФГ «СВТ-СВІТАНОК» у 2024 р. зменшилася до 88,14 % від рівня 2020 р., що зумовлено різким

скороченням оборотних активів – до 25,46 %. Найбільше зменшилися запаси (до 25,54 %) та грошові кошти (до 8,75 %), що свідчить про зниження ліквідності та зростання поточних витрат. Натомість необоротні активи зросли до 116,47 %, що пояснюється оновленням або модернізацією основних засобів.

У структурі пасиву спостерігається зростання власного капіталу до 136,97 %, переважно завдяки збільшенню нерозподіленого прибутку до 148,59 %, що свідчить про позитивний фінансовий результат окремих років. Одночасно підприємство повністю погасило довгострокові зобов'язання (0%) та суттєво скоротило поточні – до 10,43 %, що відбулося через зменшення кредитів і кредиторської заборгованості.

Загалом господарство підвищило фінансову стійкість за рахунок зростання власного капіталу та зменшення боргів, однак скорочення оборотних активів і ліквідних коштів потребує посилення контролю за оборотним капіталом.

Під час аналізу фінансових результатів ФГ «СВТ-СВІТАНОК» доцільно визначити темпи зміни прибутку як у цілому за період, так і за окремими його складовими, а також оцінити вплив чинників, що спричинили ці коливання. Узагальнені дані щодо рівня та динаміки фінансових результатів господарства за аналізовані роки наведено в додатку Б.

Аналіз фінансових результатів ФГ «СВТ-СВІТАНОК» у додатку Б показує значні коливання доходів, витрат і прибутку протягом 2020-2024 років. Чистий дохід від реалізації продукції знизився з 7143 тис. грн. у 2020р. до 4656 тис. грн. у 2024 р. (-2487 тис. грн.), що обумовлено зменшенням обсягів виробництва та реалізації продукції. Одночасно собівартість реалізованої продукції знизилася з 5778 тис. грн. до 4006 тис. грн. (-1772 тис. грн.), що свідчить про економію витрат або скорочення виробничих процесів. Прибуток від реалізації також зменшився з 1365 тис. грн. у 2020 р. до 650 тис. грн. у 2024 р. (-715 тис. грн.), що є наслідком зниження доходів при відносно стабільних адміністративних витратах, які дещо зросли з 386 тис.

грн. до 208 тис. грн. Інші операційні доходи протягом періоду збільшилися до 420 тис. грн. у 2024 р., що частково компенсувало втрати від основної діяльності. Витрати на збут зросли з 10 тис. грн. у 2020 р. до 570 тис. грн. у 2024 р., що вплинуло на зниження фінансового результату від операційної діяльності з 508 тис. грн. до 175 тис. грн. Інші операційні витрати зменшилися з 579 тис. грн. до 117 тис. грн., що позитивно вплинуло на результат. Чистий прибуток підприємства знизився з 350 тис. грн. до 99 тис. грн. (-251 тис. грн.), що пояснюється як зменшенням доходів від реалізації, так і зростанням витрат на збут та адміністративних витрат. Рівень прибутковості продукції знизився з 19,1% до 14%, а рівень прибутковості власного капіталу впав з 4,7% до 1,3%, що свідчить про загальне погіршення ефективності використання ресурсів господарства.

Таким чином, основними факторами, що вплинули на зміну фінансових показників, були зменшення обсягів реалізації продукції, зміни в структурі витрат (зростання витрат на збут та адміністративних витрат), а також часткове збільшення інших операційних доходів, що частково компенсувало негативні тенденції.

Наступні показники відображають структуру джерел фінансування ФГ «СВТ-СВІТАНОК» та характеризують його фінансову стійкість. Вони дозволяють оцінити здатність підприємства протистояти зовнішнім впливам, забезпечувати безперервність діяльності та ефективно функціонувати в умовах економічної нестабільності. Розраховані значення цих показників наведені рис. 2.1.

На основі даних рис. 2.1. щодо ФГ «СВТ-СВІТАНОК» за 2020-2024 рр. можна зробити такі висновки. Коефіцієнт концентрації власного капіталу за цей період зріс із 0,62 у 2020 р. до 0,96 у 2024 р., що свідчить про зміцнення фінансової незалежності господарства та зменшення залежності від зовнішніх джерел фінансування. Водночас коефіцієнт концентрації залученого капіталу знизився з 0,38 до 0,04, що вказує на зменшення фінансових зобов'язань та ризиків господарства.

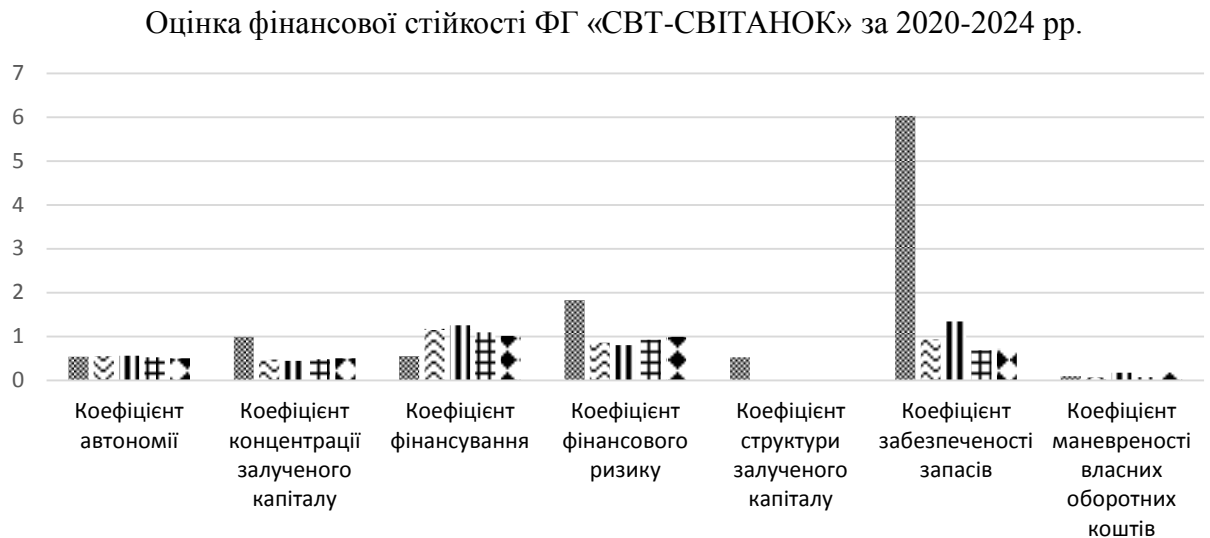

Рис. 2.1. Аналіз ключових коефіцієнтів фінансової стійкості
ФГ «СВТ-СВІТАНОК»

Коефіцієнт маневреності власного капіталу за досліджувані роки склав 0,87, що свідчить про деяке зменшення гнучкості у використанні власних коштів для фінансування поточної діяльності. Частка залучених коштів у структурі фінансування знизилася з 0,38 у 2020 р. до 0,04 у 2024 р., що також підкреслює зростання фінансової стабільності. Коефіцієнт автономії зріс на 154% – з 0,62 у 2020 р. до 0,96 у 2024 р., що свідчить про підвищення незалежності господарства і його привабливості для кредиторів. Коефіцієнт фінансової стійкості значно зріс із 1,66 у 2020 р. до 24,7 у 2024 р., що демонструє здатність підприємства тривалий час функціонувати без суттєвих фінансових ризиків.

Під час аналізу діяльності ФГ «СВТ-СВІТАНОК» було проведено оцінку показників ділової активності господарства за період 2020-2024 рр. Відповідні результати наведені у додатку В.

Аналіз показників ділової активності ФГ «СВТ-СВІТАНОК» за 2020-2024 рр. свідчить про суттєві зміни у фінансових результатах та ефективності використання активів. Чистий дохід від реалізації зменшився на 34,8% – з 7143,0 тис. грн. у 2020 р. до 4656,0 тис. грн. у 2024 р., що вплинуло на

зниження чистого фінансового результату на 71,7 % (з 350,0 тис. грн. до 99,0 тис. грн.). Фондовіддача знизилася до 1,36, що вказує на меншу ефективність використання майна господарства. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості поступово зменшувався з 80,5 до 11,8, що свідчить про уповільнення обороту коштів, вкладених у дебіторську заборгованість. Водночас коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості зріс до 5,8, що може вказувати на більш активне залучення кредиторських ресурсів у короткостроковому періоді. Коефіцієнт оборотності запасів зменшився з 2,0 до 1,5, що свідчить про повільніше використання матеріальних ресурсів. Оборотність активів і основного капіталу знизилася до 0,9, а оборотність власного капіталу – до 1,2, що відображає загальне зниження ефективності використання власних та залучених ресурсів у господарській діяльності.

Загалом, ділова активність господарства у 2024 р. знизилася порівняно з початковим періодом, що пояснюється зменшенням обсягів реалізації та скороченням фінансового результату, а також уповільненням обороту ресурсів та активів.

Наступним ключовим етапом аналізу ФГ «СВТ-СВІТАНОК» є оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства. Це дозволяє визначити його фінансову гнучкість, здатність своєчасно виконувати зобов'язання та забезпечує розуміння перспектив подальшої діяльності. Для проведення цього аналізу використані показники, наведені у таблиці 2.1. та на рис. 2.2.

Аналіз показників ліквідності та платоспроможності ФГ «СВТ-СВІТАНОК» за 2020-2024 рр. свідчить про суттєві коливання фінансової гнучкості господарства. Коефіцієнт поточної ліквідності зріс із 0,95 у 2020 р. до 2,31 у 2024 р., що свідчить про значне покращення здатності підприємства покривати поточні зобов'язання власними оборотними активами. Коефіцієнт швидкої ліквідності коливався: після зростання у 2021-2022 рр., у 2024 р. він знизився до 0,11, що вказує на зменшення частки швидко ліквідних активів у покритті короткострокових зобов'язань. Коефіцієнт абсолютної ліквідності, незважаючи на тимчасове зростання у 2021-2022 рр., повернувся у 2024 р. до

0,01, що свідчить про мінімальну наявність грошових коштів. Разом з тим, коефіцієнт загальної платоспроможності зріс із 0,63 у 2020 р. до 24,67 у 2024р., що відображає суттєве підвищення фінансової стійкості та здатності господарства виконувати свої зобов'язання.

Таблиця 2.1

Оцінка показників ліквідності та платоспроможності
ФГ «СВТ-СВІТАНОК»

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення у %, 2024 р. до 2020 р.
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,95	0,55	0,26	0,75	2,31	243,2
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,03	0,57	0,33	0,42	0,11	366,7
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,25	0,53	0,22	0,01	100,0
Коефіцієнт загальної платоспроможності	0,63	0,63	0,57	1,44	24,67	3914,3

Загалом, динаміка показників свідчить про покращення платоспроможності господарства, водночас наявні коливання окремих коефіцієнтів потребують уваги у плануванні ліквідних ресурсів.

Рис. 2.2. Ліквідність і платоспроможність ФГ «СВТ-СВІТАНОК»

Такий масштаб діяльності ставить перед бухгалтерською службою значні вимоги щодо організації обліку, контролю доходів і витрат, управління капіталом та формування фінансових результатів. Умови діяльності, пов'язані з земельним фондом, сезонністю вирощування, врожайністю, постачанням насіння та засобів захисту, зобов'язують вести чіткий і системний облік.

Бухгалтерія у господарстві забезпечує: правильну реєстрацію всіх операцій: надходження і реалізацію урожаю, витрати на агротехнічні засоби, зберігання, логістику; формування облікової політики відповідно до законодавства та стандартів; аналіз фінансових показників господарства (прибутковість, рентабельність, ліквідність, платоспроможність); підготовку звітності для зовнішніх користувачів та контролюючих органів.

Належна організація бухгалтерського обліку у ФГ «СВТ-СВІТАНОК» забезпечує фінансову стабільність господарства, контроль витрат і доходів, ефективний розподіл ресурсів та прозорість фінансових результатів, що сприяє сталому розвитку та адаптації до ринкових умов.

Бухгалтерська служба ФГ «СВТ-СВІТАНОК» є ключовою для забезпечення фінансової стабільності підприємства та прийняття управлінських рішень. На господарстві всі функції обліку виконує головний бухгалтер, який веде реєстрацію фінансових операцій, нарахування податків, розрахунок заробітної плати, контроль платежів і складання звітності. Підприємство є малим, має 6 працівників, а бухгалтерія організована за лінійною структурою з безпосереднім підпорядкуванням головному бухгалтеру.

Облік ведеться спрощено, з використанням Excel та програми «М.Е.Дос» для формування та подання фінансової звітності за формами № 1-мс «Баланс» та № 2-мс «Звіт про фінансові результати». Грошові розрахунки здійснюються переважно безготівково через АТ КБ «Приватбанк», частково – готівкою до 10 000 грн на день, здебільшого за схемою передплати.

Під час аналізу роботи бухгалтерії було виявлено недоліки, зокрема

відсутність наказу про облікову політику, що підвищує ризик помилок у фінансових даних та може впливати на ефективність управління господарством.

Отже, аналіз фінансово-економічного стану ФГ «СВТ-СВІТАНОК» за 2020–2024 роки свідчить про коливання доходів, витрат та прибутку, що обумовлено зменшенням обсягів реалізації продукції, змінами у структурі витрат та частковим збільшенням інших операційних доходів. Підприємство підвищило фінансову стійкість за рахунок зростання власного капіталу та зменшення боргових зобов'язань, однак зниження оборотних активів та ліквідних коштів потребує посилення контролю над обігом ресурсів. Ділова активність та ефективність використання ресурсів дещо знизилися, що відображається у скороченні доходів, чистого фінансового результату та оборотності активів. Показники ліквідності та платоспроможності загалом покращилися, проте спостерігаються коливання окремих коефіцієнтів, що вимагає ретельного планування фінансових потоків. Організаційна структура бухгалтерії, спрощений облік та використання сучасних програмних засобів забезпечують контроль доходів і витрат, ведення звітності та управління капіталом, проте відсутність наказу про облікову політику підвищує ризик помилок та потребує вдосконалення внутрішніх процедур для підтримки стабільності та ефективності господарства.

2.2. Актуальний стан організації обліку фінансових результатів у господарстві

Організація обліку фінансових результатів у ФГ «СВТ-СВІТАНОК» спрямована на забезпечення достовірності інформації про доходи, витрати та кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства. Господарство належить до суб'єктів малого підприємництва, однак здійснює повний комплекс облікових процедур відповідно до національних стандартів

бухгалтерського обліку (НП(С)БО) та вимог податкового законодавства.

Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться централізовано – усі функції виконує головний бухгалтер, який відповідає за формування первинних документів, відображення господарських операцій на рахунках, узагальнення інформації та складання фінансової звітності. Взаємодія між бухгалтерією та керівником організована за лінійною структурою підпорядкування, що забезпечує оперативність прийняття рішень і контроль за використанням ресурсів.

Визначення та облік фінансових результатів у ФГ «СВТ-СВІТАНОК» здійснюється відповідно до вимог національних стандартів бухгалтерського обліку – НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО 15 «Дохід» та П(С)БО 16 «Витрати». Дотримання цих стандартів дозволяє підприємству систематизувати всі господарські операції, пов'язані з доходами та витратами, та забезпечує точне визначення фінансового результату діяльності.

У процесі обліку доходи від реалізації продукції та надання робіт чи послуг відображаються на рахунку 70 «Доходи від реалізації», що є основним джерелом формування фінансового результату. Витрати на виробництво та реалізацію продукції враховуються на рахунку 90 «Собівартість реалізації», що дозволяє визначити реальну собівартість продукції та точність фінансових розрахунків. Після підсумування доходів і витрат на рахунку 79 «Фінансові результати» формується прибуток або збиток за звітний період. Накопичений фінансовий результат після сплати податків та інших обов'язкових платежів відображається на рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», що дає змогу контролювати залишки прибутку, доступні для подальшого використання господарством.

На рис. 2.3 показано послідовність операцій та облікових записів, через які формується фінансовий результат діяльності ФГ «СВТ-СВІТАНОК». Схема відображає, як доходи та витрати узагальнюються в обліковій системі та підсумовуються для визначення чистого прибутку або збитку

підприємства.

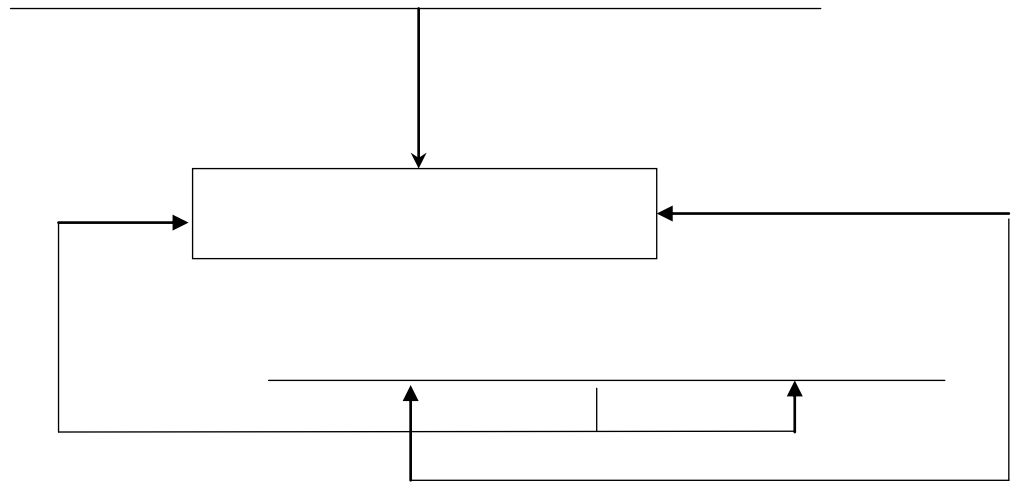

Рис. 2.3. Механізм формування фінансових результатів діяльності ФГ «СВТ-СВІТАНОК» в обліковій системі

Для визначення фінансового результату діяльності ФГ «СВТ-СВІТАНОК» наприкінці звітного періоду здійснюється закриття рахунків 70 «Доходи від реалізації» та 90 «Собівартість реалізації». Узагальнення результатів господарських операцій проводиться через рахунок 79 «Фінансові результати», на якому за кредитом відображаються суми отриманих доходів, а за дебетом – витрати, що відповідають собівартості реалізованої продукції.

Закриття рахунку 79 дозволяє визначити чистий фінансовий результат діяльності підприємства: якщо кредитовий оборот перевищує дебетовий, господарство отримує прибуток; якщо дебетовий оборот більший за кредитовий – фіксується збиток. Таким чином, рахунок 79 виконує функцію узагальнення всіх доходів і витрат за звітний період, забезпечуючи точність і прозорість обліку фінансових показників господарства.

На рис. 2.4 показано основні бухгалтерські операції за рахунком 79 «Фінансові результати», що ілюструють порядок відображення доходів і витрат та формування фінансового результату діяльності ФГ «СВТ-СВІТАНОК».

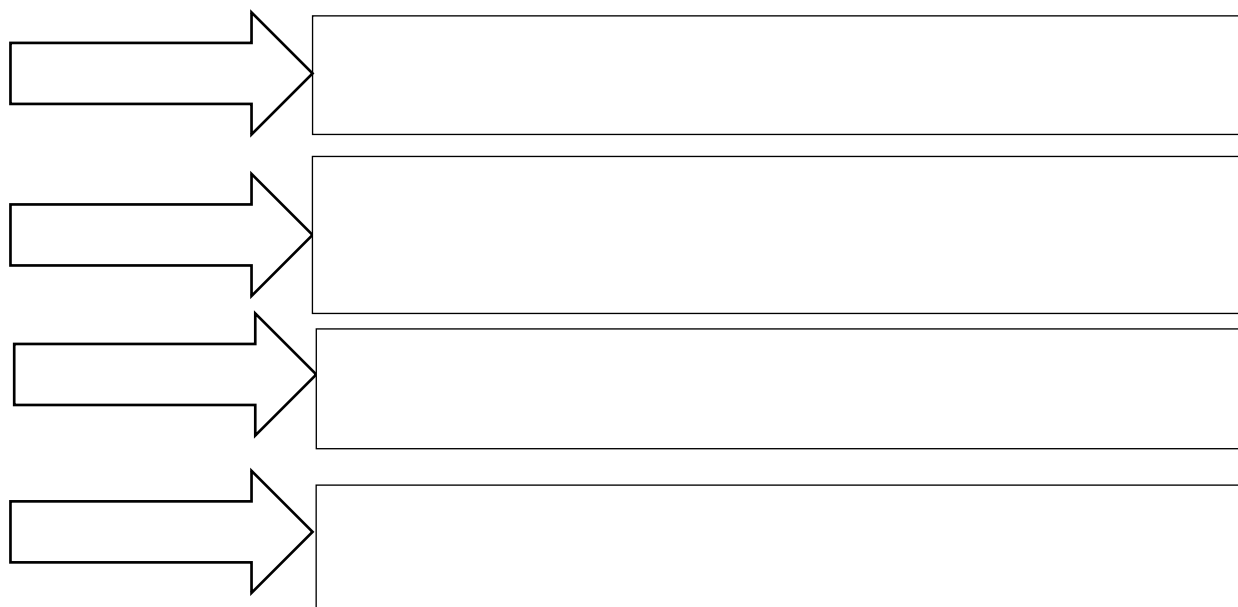

Рис. 2.4. Відображення доходів і витрат та формування фінансового результату на рахунку 79 у ФГ «СВТ-СВІТАНОК»

Облік у ФГ «СВТ-СВІТАНОК» ведеться централізовано головним бухгалтером, що забезпечує послідовність та контроль за відображенням операцій. Використання паперово-електронної форми документообігу та обробка даних у Excel дозволяє поєднувати оперативність з точністю облікових записів, а автоматизоване формування фінансової звітності через М.Е.Дос мінімізує ризики методичних помилок.

Таким чином, система обліку фінансових результатів на підприємстві забезпечує комплексне відображення доходів і витрат, формування прибутку або збитку та підготовку достовірної фінансової звітності, яка є основою для ефективного управління господарською діяльністю.

Підприємство використовує паперово-електронну форму документообігу: частина первинних документів оформлюється вручну, проте подальша обробка здійснюється в електронних таблицях Excel. Формування та подання звітності відбувається через програмне забезпечення «М.Е.Дос», що забезпечує автоматизоване завантаження актуальних форм та мінімізує ризик методичних помилок.

В ФГ «СВТ-СВІТАНОК» аналітичний облік фінансових результатів

здійснюється з урахуванням різних напрямів діяльності, видів продукції, робіт і послуг, які підприємство визначає самостійно. Для контролю накопичення прибутку або непокритого збитку за окремими напрямами застосовуються бухгалтерські довідки та електронні таблиці Microsoft Excel.

Таким чином, відображення фінансових результатів у обліковій системі ФГ «СВТ-СВІТАНОК» забезпечує систематичну реєстрацію господарських операцій, коректне узагальнення доходів і витрат, врахування податкових зобов'язань, а також контроль і аналіз даних для підготовки повної та достовірної фінансової звітності.

ФГ «СВТ-СВІТАНОК» подає повний пакет звітності, передбачений законодавством для підприємств малого бізнесу: фінансову звітність, податкову звітність, статистичні форми, звітність до фондів. Це забезпечує системність контролю та дозволяє відображати фінансові результати діяльності комплексно й об'єктивно.

Разом із тим на підприємстві виявлено низку організаційних недоліків. Насамперед відсутній офіційно затверджений наказ про облікову політику, що створює ризики неоднозначного трактування облікових процедур, порушення принципів послідовності та порівнянності облікової інформації. Крім того, домінування необлікованих Excel-таблиць може ускладнювати аудит та внутрішній контроль, зважаючи на відсутність автоматизованої системи фіксації змін даних.

Отже, в ФГ «СВТ-СВІТАНОК» організація обліку фінансових результатів забезпечує систематичне відображення доходів і витрат, формування прибутку або збитку та підготовку достовірної фінансової звітності за допомогою централізованого обліку, паперово-електронного документообігу та аналітичних розрахунків у Excel. Водночас відсутність затвердженої облікової політики та часткова необлікованість даних створюють ризики неточності інформації та ускладнюють внутрішній контроль, що потребує удосконалення організаційних і автоматизованих процесів.

2.3. Напрями удосконалення організації обліку фінансових результатів у господарстві

Ефективна організація обліку фінансових результатів відіграє важливу роль у забезпеченні стабільної діяльності підприємства та формуванні обґрунтованих управлінських рішень. В умовах динамічних змін у законодавстві, ринку та технологіях, господарству необхідно регулярно переглядати підходи до формування інформації про доходи, витрати та підсумковий фінансовий результат, удосконалюючи методи ведення обліку відповідно до сучасних вимог.

Формування фінансового результату у ФГ «СВТ-СВІТАНОК» здійснюється після завершення звітного періоду шляхом визначення фактичної собівартості виробленої та реалізованої продукції. Показники прибутку або збитку базуються на даних фінансового, оперативного та внутрішнього (управлінського) обліку. При цьому дослідження свідчать: хоча підсумковий результат у фінансовому та управлінському обліку збігається за розміром, рівень деталізації інформації у цих системах суттєво відрізняється.

Оптимальна взаємодія між фінансовим і управлінським обліком у господарстві може бути забезпечена завдяки побудові більш гнучкої аналітики, яка дозволяє використовувати дані бухгалтерських реєстрів для потреб внутрішнього аналізу, планування та контролю. Це робить систему обліку більш прозорою та придатною для оперативного реагування на зміни у виробничій та фінансовій діяльності.

Важливим інструментом удосконалення обліку є управлінський звіт про фінансові результати. Такий документ дає можливість оцінити реальні підсумки роботи господарства за певний період, порівняти фактичні показники з плановими та виявити причини відхилень. Завдяки цьому керівництво отримує інформацію щодо ефективності використання ресурсів, результативності окремих напрямів діяльності та потенційних фінансових

ризиків. Управлінська звітність сприяє більш точному бюджетуванню, контролю за виконанням фінансових планів та забезпеченню стабільності розвитку господарства.

У додатку Д наведено рекомендовану форму управлінського звіту, яка може бути використана у ФГ «СВТ-СВІТАНОК» для підвищення прозорості та аналітичності процесу формування фінансових результатів.

Для підвищення інформативності обліку та формування більш повної аналітичної бази пропонується удосконалити структуру субрахунку 79 «Фінансові результати від операційної діяльності», розширивши його аналітику до четвертого порядку (рис. 2.5). Такий підхід забезпечує можливість формувати деталізовану інформацію щодо результатів діяльності окремих напрямів та підрозділів підприємства. Це сприяє більш глибокому аналізу рентабельності різних видів діяльності та дає змогу точніше визначати, які напрями потребують додаткових ресурсів або коригування стратегії.

Розмежування даних у розрізі виробничих підрозділів дозволяє оцінювати продуктивність кожного з них, контролювати виконання планових показників і своєчасно виявляти проблемні ділянки в організації роботи. Завдяки цьому керівництво отримує реалістичну картину фінансових результатів, що є важливою передумовою для формування достовірної внутрішньої та зовнішньої звітності, у тому числі для контролюючих органів, партнерів та фінансових установ.

Більш глибока аналітика також підвищує оперативність управлінських рішень: детальні дані дозволяють швидко реагувати на зміни у виробничих процесах чи на ринку, запроваджувати заходи з підвищення ефективності діяльності та планувати подальший розвиток підприємства на основі реальних фінансових показників.

Необхідність такої поглибленої аналітики зумовлена прагненням підприємства підвищити результативність управління своїми фінансовими потоками, своєчасно визначати слабкі ділянки в діяльності та створювати

умови для стійкого довгострокового розвитку.

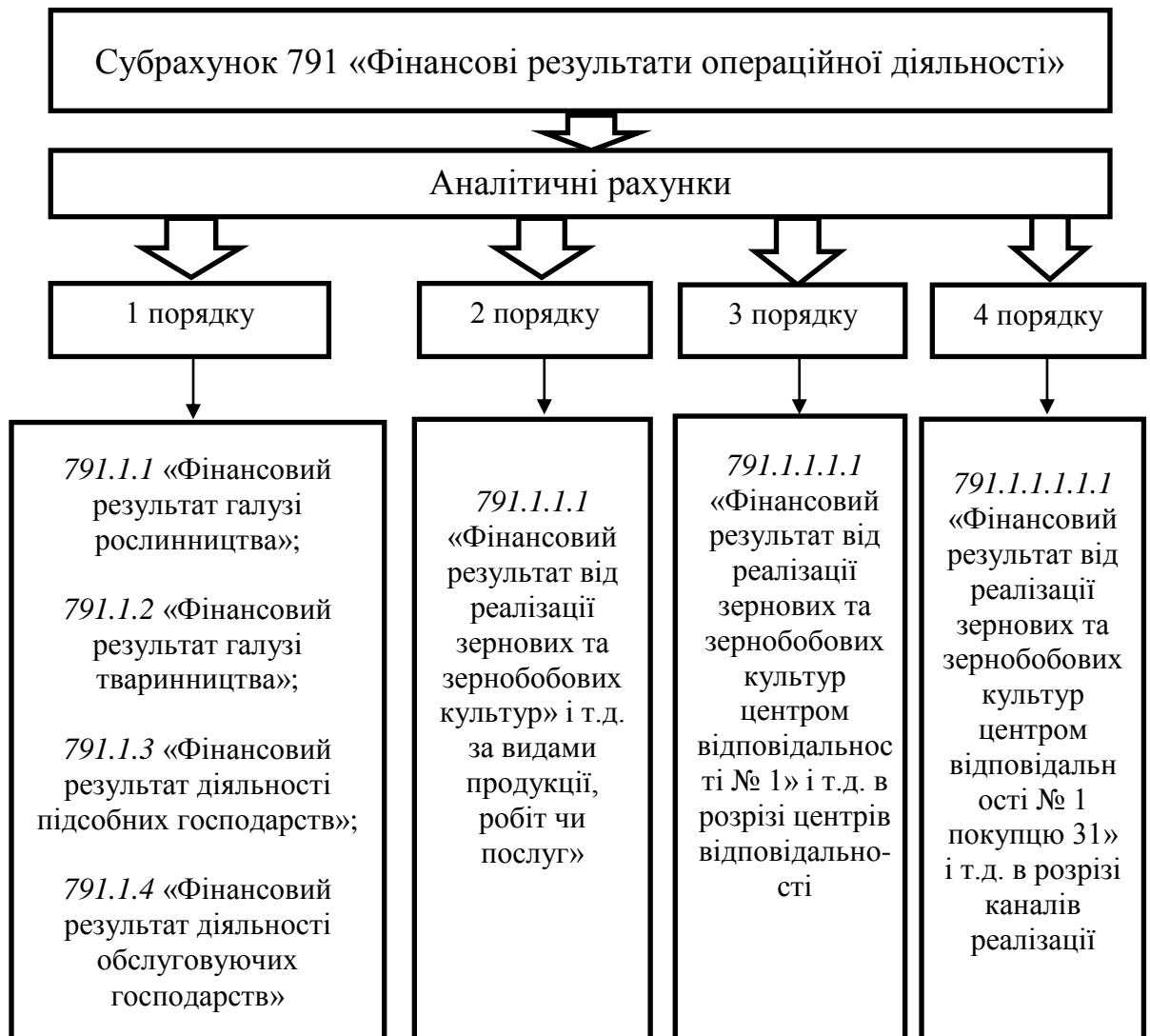

Рис. 2.5. Запропонована структурна модель аналітики субрахунку 791 у системі обліку операційних фінансових результатів для ФГ «СВТ-СВІТАНОК»

У цьому контексті слушною є позиція Тесленко Т.І. та Конькової Н.В., які підкреслюють важливість «впровадження аналітичних субрахунків до рахунку обліку прибутків і збитків за окремими видами діяльності» [44]. Дослідники зазначають, що «така класифікація фінансових результатів за видами діяльності на рахунку 44 дозволить контролювати вплив результатів окремого виду діяльності на загальний результат діяльності підприємства»

[44].

Такий підхід створює інформаційну базу, необхідну для управлінців, які приймають рішення щодо підвищення ефективності окремих сегментів виробничої чи іншої діяльності підприємства. Запропонована схема деталізації фінансових результатів наведена на рис. 2.6.

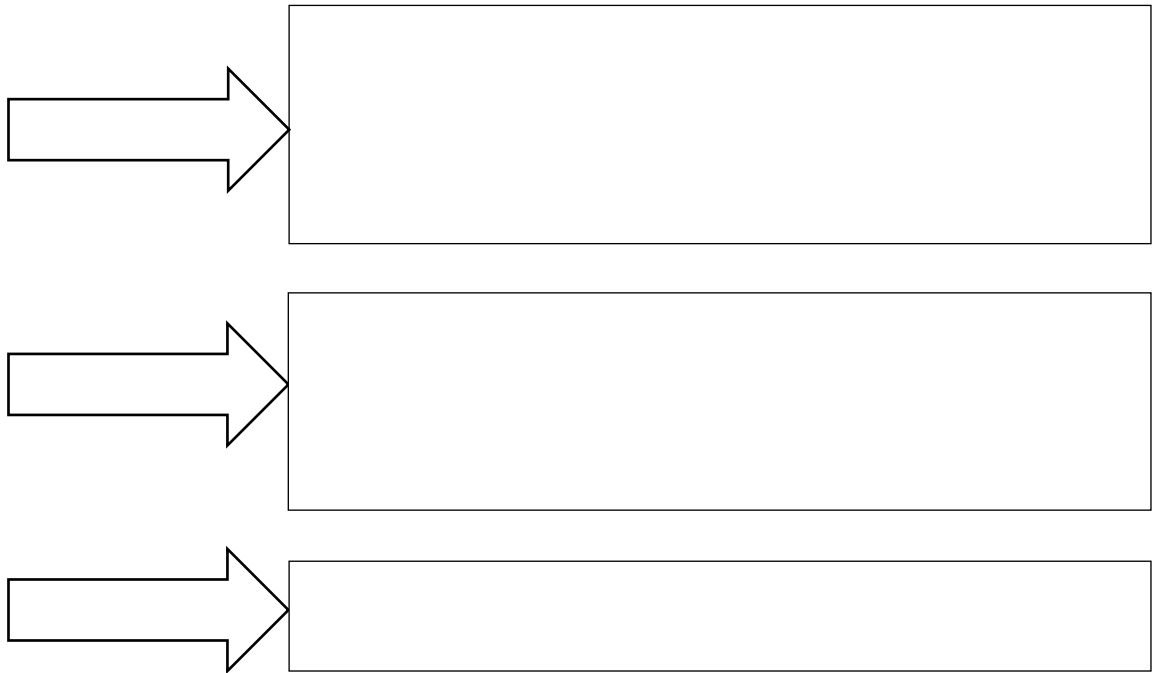

Рис. 2.6. Рекомендована структура аналітичних субрахунків рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» для ФГ «СВТ-СВІТАНОК»

Впровадження класифікації фінансових результатів за окремими видами діяльності на рахунку 44 «Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)» дозволяє точніше контролювати внесок кожного напрямку у формування загального фінансового підсумку підприємства.

На наш погляд, для коректного визначення фінансового результату сільськогосподарської діяльності доцільно запровадити додаткові аналітичні субрахунки в межах бухгалтерського обліку. Такий підхід підвищує деталізацію облікових даних і точність їх відображення, що створює більш надійну інформаційну основу для аналізу та оцінки результатів сільськогосподарського виробництва.

Для організації обліку доходів, витрат та фінансових результатів за сільськогосподарською діяльністю пропонується застосування відповідних субрахунків, перелік яких наведено на рис. 2.7.

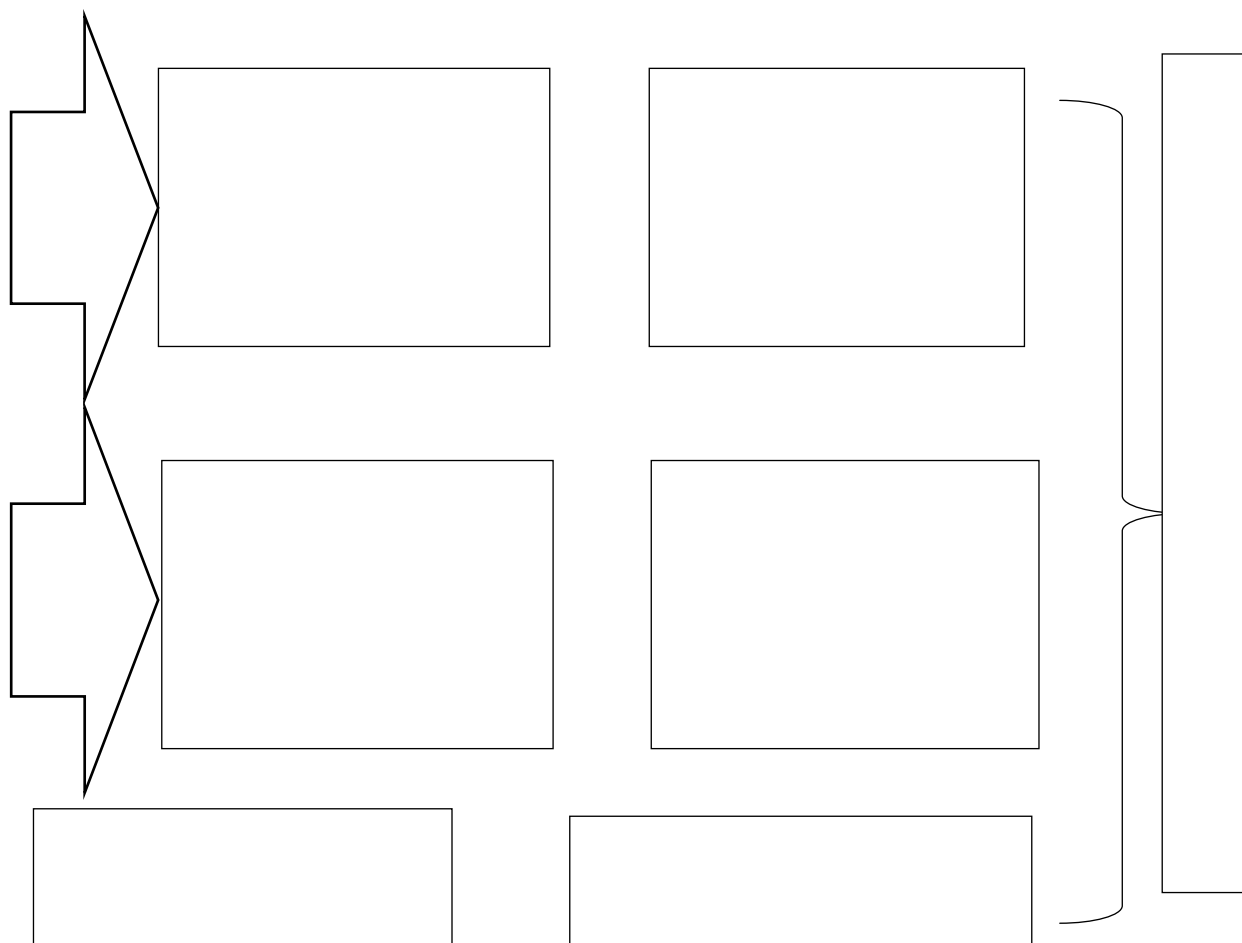

Рис. 2.7. Рекомендована структура субрахунків для визначення фінансового результату за сільськогосподарською діяльністю для ФГ «СВТ-СВІТАНОК»

Слід підкреслити, що для кожного із запропонованих субрахунків, призначених для визначення фінансових результатів сільськогосподарської діяльності, доцільно відкривати відповідні аналітичні рахунки. Вони дозволятимуть деталізувати інформацію за окремими видами сільськогосподарської продукції та біологічними активами.

Для ведення обліку доходів і витрат у ФГ «СВТ-СВІТАНОК» наразі застосовуються стандартні первинні документи, такі як накладні, акти

виконаних робіт, платіжні доручення та відомості з нарахування заробітної плати. З метою підвищення системності та аналітичності облікових даних доцільно запровадити новий первинний документ – «Зведений реєстр доходів і витрат підприємства» (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2

Запропонований

Зведений обліковий реєстр доходів і витрат ФГ «СВТ-СВІТАНОК»

№	Дата	Стаття доходу/витрат	Сума доходу, грн.	Сума витрат, грн.	Примітки (джерело доходу/причина витрат)
1	03.01.2025	Продаж сільськогосподарської продукції	35 000		Реалізація продукції покупцям
2	10.01.2025	Закупівля насіння та добрив		12 500	Придбання матеріалів для посівної кампанії
3	18.01.2025	Доходи від оренди обладнання	6 200		Отримано від орендаря
4	25.01.2025	Оплата за комунальні послуги		1 800	Електроенергія та водопостачання
5	30.01.2025	Транспортні витрати		2 700	Перевезення продукції до покупців
...					
Усього	х	х	41 200	17 500	х

Цей документ міститиме основні реквізити, включно з назвою підприємства, найменуванням документа, номером і датою складання, а також зазначенням звітного періоду. Підсумкові дані про доходи та витрати будуть узагальнені в кінці таблиці, а достовірність інформації підтверджуватиметься підписами керівника та головного бухгалтера.

Впровадження такого документа дозволить отримати більш повну та структуровану інформацію про фінансові потоки підприємства, спростить оцінку фінансових результатів діяльності та контроль за використанням ресурсів. Крім того, «Зведений реєстр доходів і витрат» підвищить ефективність управлінських рішень, забезпечить прозорість обліку та сприятиме покращенню планування розвитку підприємства. Такий підхід дозволяє інтегрувати дані про доходи, витрати та фінансові результати в

єдину систему, що значно полегшує аналіз ефективності різних напрямів діяльності та оперативне прийняття рішень.

Таким чином, удосконалення організації обліку фінансових результатів у ФГ «СВТ-СВІТАНОК» спрямоване на підвищення прозорості, аналітичності та оперативності управлінських рішень. Запровадження детальної аналітики субрахунків, класифікації фінансових результатів за видами діяльності та нових первинних документів, зокрема «Зведеного реєстру доходів і витрат», дозволяє отримати точну інформацію про доходи, витрати та прибуток підприємства. Крім того, рекомендований «Управлінський звіт щодо фінансових результатів» створює можливість системно оцінювати фактичні показники, порівнювати їх з плановими та виявляти причини відхилень. Це сприяє ефективному контролю за використанням ресурсів, плануванню діяльності, оцінці результативності окремих підрозділів і своєчасному реагуванню на фінансові ризики, забезпечуючи стабільний та стратегічно обґрунтований розвиток господарства.

Висновки до розділу 2

1. Аналіз фінансово-економічного стану ФГ «СВТ-СВІТАНОК» за 2020-2024 рр. показав підвищення фінансової стійкості: власний капітал зріс із 62 % до 96 %, залучені кошти знизилися з 38 % до 4 %. Загальна вартість майна зменшилася до 88,14 % від рівня 2020 р., необоротні активи зросли до 116,47 %, оборотні активи – знизилися до 25,46 % (запаси – 25,54 %, грошові кошти – 8,75 %). Чистий дохід від реалізації продукції зменшився з 7 143 тис. грн. до 4 656 тис. грн. (-34,8 %), прибуток від реалізації – з 1 365 тис. грн. до 650 тис. грн. (-52,4 %), а чистий прибуток – з 350 тис. грн. до 99 тис. грн. (-71,7 %). Інші операційні доходи зросли до 420 тис. грн., витрати на збут – до 570 тис. грн., інші витрати зменшилися до 117 тис. грн. Показники ділової

активності та ліквідності свідчать про зниження оборотності активів і ресурсів, водночас коефіцієнт поточної ліквідності зріс до 2,31, коефіцієнт загальної платоспроможності – до 24,67.

Бухгалтерська служба забезпечує облік доходів і витрат, контроль капіталу та формування звітності з використанням Excel і «М.Е.Дос», проте відсутність наказу про облікову політику підвищує ризик помилок.

Отже, господарство зміцнило фінансову стійкість, але потребує посилення контролю над оборотними активами та ліквідністю для підвищення ефективності використання ресурсів.

2. Актуальний стан обліку фінансових результатів у ФГ «СВТ-СВІТАНОК» забезпечує систематичне відображення доходів і витрат, формування прибутку або збитку та підготовку достовірної фінансової звітності. Централізований облік веде головний бухгалтер, який здійснює реєстрацію операцій, підсумування доходів і витрат на рахунках 70, 90 і 79, а накопичений фінансовий результат відображається на рахунку 44. Обробка даних поєднує паперову та електронну форми: частина документів оформлюється вручну, а подальша аналітика і звітність ведеться в Excel та автоматизовано через «М.Е.Дос». Аналітичний облік дозволяє контролювати прибуток або збиток за напрямками діяльності, окремими видами продукції та послуг. Водночас виявлено організаційні недоліки: відсутній офіційно затверджений наказ про облікову політику, а домінування необлікованих Excel-таблиць ускладнює аудит та внутрішній контроль. Це підкреслює необхідність удосконалення організаційної структури та автоматизації облікових процесів для підвищення точності і прозорості фінансових результатів.

3. В результаті дослідження вдосконалено організацію обліку фінансових результатів у ФГ «СВТ-СВІТАНОК» шляхом розробки детальної аналітики субрахунків 79 та 44, що дозволяє оцінювати результати діяльності окремих напрямів і підрозділів підприємства. Запропоновано впровадження управлінського звіту про фінансові результати та нового первинного

документа – «Зведеного реєстру доходів і витрат», що забезпечує систематизацію фінансових потоків та підвищує точність обліку доходів, витрат і прибутку.

Реалізація цих заходів дозволяє отримати прозору та достовірну інформацію для управлінських рішень, своєчасного контролю за використанням ресурсів, оцінки ефективності окремих напрямів діяльності та стратегічного планування розвитку господарства.

РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ФГ «СВТ-СВІТАНОК» ТА ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

3.1. Аналіз структури та динаміки фінансових результатів ФГ «СВТ-СВІТАНОК»

Аналіз фінансових результатів є ключовим елементом оцінки ефективності діяльності ФГ «СВТ-СВІТАНОК», оскільки дозволяє визначити рівень рентабельності господарства, встановити тенденції зміни прибутку або збитку та виявити чинники, що впливають на формування кінцевого фінансового результату. Дослідження динаміки та структури фінансових результатів забезпечує можливість оцінити стабільність фінансового стану, результативність використання ресурсів і ефективність управлінських рішень у розрізі звітних періодів.

У процесі аналізу розглядаються складові фінансового результату та їх співвідношення, що дозволяє визначити основні джерела прибутку, оцінити рівень витрат та їх вплив на підсумковий результат, а також виявити зміни у структурі діяльності підприємства. Такий підхід забезпечує комплексну оцінку ефективності господарювання та створює інформаційну основу для подальшого планування та вдосконалення системи управління фінансовими потоками підприємства.

Першим етапом дослідження доцільно провести загальну характеристику структури та динаміки фінансових результатів господарства (табл. 3.1). Для цього використано показники Звіту про фінансові результати (форма №2-мс) ФГ «СВТ-СВІТАНОК» за останні п'ять років. Застосування цих даних дає можливість здійснити порівняльний аналіз і простежити зміни ключових фінансових параметрів у часовому розрізі. У межах аналізу визначаються абсолютні й відносні відхилення, темпи приросту та основні тенденції формування результатів діяльності.

Таблиця 3.1

Структура фінансових результатів ФГ «СВТ-СВІТАНОК», тис. грн.

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення абсолютне, 2024 р. до 2020 р.	Відхилення відносне, %, 2024 р. до 2020 р.
Чистий дохід від реалізації продукції	7143,0	6009,0	8286,0	7254,0	4656,0	-2487,0	-34,8
Інші доходи	139,0	526,0	888,0	807,0	438,0	299,0	215,1
Собівартість реалізованої продукції	5778,0	4274,0	5628,0	5951,0	4006,0	-1772,0	-30,7
Інші витрати	768,0	578,0	810,0	531,0	711,0	-57,0	-7,4
Фінансовий результат до оподаткування	508,0	1416,0	1964,0	1542,0	175,0	-333,0	-65,6
Чистий прибуток (збиток)	350,0	1413,0	2116,0	754,0	99,0	-251,0	-71,7

На основі проведених розрахунків, наведених у таблиці 3.1, можна сформулювати такі узагальнюючі висновки:

Аналіз фінансових результатів ФГ «СВТ-СВІТАНОК» за 2020-2024 роки показав коливання прибутковості підприємства. Чистий прибуток за цей період зменшився з 350 тис. грн. у 2020 р. до 99 тис. грн. у 2024 р., що свідчить про значне зниження фінансового результату (-251 тис. грн.). Основними факторами зниження прибутку стали скорочення прибутку від реалізації продукції та коливання інших операційних доходів і витрат. Рівень прибутковості продукції знизився з 19,1% до 14%, а рентабельність власного капіталу – з 4,7% до 1,3%, що вказує на зменшення ефективності використання ресурсів господарства.

Таким чином, стан фінансових результатів підприємства потребує уваги та впровадження заходів для підвищення прибутковості та стабільності діяльності.

Далі проведемо аналіз показників збуту продукції сільськогосподарського виробництва у ФГ «СВТ-СВІТАНОК» за 2024 рік

(табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Основні показники реалізації продукції сільського господарства

ФГ «СВТ-СВІТАНОК» у 2024 році

Назва виду продукції	Кількість реалізованої продукції, ц	Вартість реалізованої продукції (без ПДВ), тис. грн.	Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	Витрати на збут, тис. грн.
Продукція рослинництва – усього	9500	7480,0	6350,0	25,0
Культури зернові та зернобобові	5000	2570,0	2270,0	12,0
у тому числі:				
- пшениця	3300	1550,0	1500,0	8,0
- ячмінь	1700	1020,0	770,0	4,0
Насіння ріпаку та кользи	1450	1900,0	1710,0	5,0
Насіння соняшнику	2100	3020,0	2390,0	8,0

Аналіз показників таблиці 3.2. свідчить, що загальна реалізація продукції рослинництва у ФГ «СВТ-СВІТАНОК» у 2024 р. склала 7483,4 тис. грн. доходу при собівартості 6360,9 тис. грн. та витратах на збут 23,1 тис. грн. Це свідчить про значні обсяги збуту продукції, при цьому найбільший внесок у формування доходу – 3017,8 тис. грн. – забезпечило насіння соняшнику. Детальна структура реалізованої продукції за кількістю представлена на рис. 3.1.

Аналізуючи дану діаграму, можна зробити висновок, що найбільшу частку в структурі реалізованої продукції займає пшениця – 38%, за нею слідує насіння соняшнику – 25%. Дещо меншу частку складають насіння ріпаку й кользи – 17% та ячмінь – 20%. Така структура свідчить про домінування пшениці та соняшнику у валовому обсязі реалізації продукції господарства та визначає основні джерела формування доходу від рослинництва.

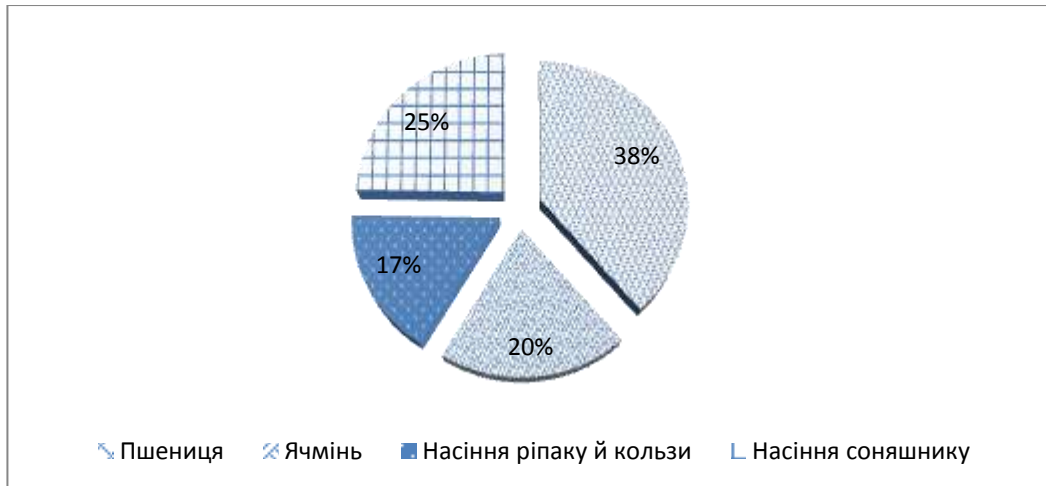

Рис. 3.1. Структура реалізації продукції рослинництва за видами культур у ФГ «СВТ-СВІТАНОК» у 2024 р.

Аналіз фінансових результатів та реалізації продукції ФГ «СВТ-СВІТАНОК» за період 2020-2024 рр. показав коливання прибутковості підприємства та зниження чистого прибутку з 350 тис. грн. у 2020 р. до 99 тис. грн. у 2024 р. Основними факторами цього зниження стали скорочення прибутку від реалізації продукції та коливання інших операційних доходів і витрат. Рівень прибутковості продукції знизився з 19,1% до 14%, а рентабельність власного капіталу – з 4,7% до 1,3%, що свідчить про зменшення ефективності використання ресурсів.

Дослідження структури реалізації продукції у 2024 р. показало, що найбільший внесок у формування доходу надали пшениця та насіння соняшнику, що разом забезпечують понад 60% валового обсягу продажу продукції рослинництва. При цьому загальна сума доходу від реалізації продукції склала 7483,4 тис. грн. при собівартості 6360,9 тис. грн. і витратах на збут 23,1 тис. грн.

Таким чином, стан фінансових результатів та структури реалізації продукції потребує впровадження заходів для підвищення прибутковості, оптимізації витрат та забезпечення стабільності діяльності господарства. Одержані дані створюють основу для подальшого планування, контролю та вдосконалення системи управління фінансовими потоками підприємства.

3.2. Аналіз існуючої системи контролю фінансових результатів у господарстві

У ФГ «СВТ-СВІТАНОК» облік ведеться одним бухгалтером, який одночасно здійснює внутрішній контроль фінансових результатів. Для цього використовується спрощений план рахунків та програмний продукт Microsoft Excel, що дозволяє систематизувати дані про доходи, витрати та фінансовий результат підприємства. Внутрішній контроль у господарстві є невід'ємною частиною бухгалтерської роботи і спрямований на забезпечення достовірності фінансових даних, оцінку ефективності діяльності та обґрунтоване прийняття управлінських рішень.

Контроль фінансових результатів організований за блоками, які відповідають основним групам рахунків бухгалтерського обліку. Доходи від реалізації продукції контролюються на рах. 70 «Доходи від реалізації». Бухгалтер співставляє записи обліку з первинними документами – договорами купівлі-продажу, накладними, банківськими виписками – та перевіряє своєчасність і повноту оплат від покупців. Такий підхід дозволяє своєчасно виявляти розбіжності між фактичними надходженнями і запланованими доходами, а також оцінювати платоспроможність контрагентів.

Витрати на виробництво та реалізацію продукції контролюються на рах. 90 «Собівартість реалізації», де перевіряється правильність нарахування витрат на сировину, матеріали, оплату праці та інші витрати, безпосередньо пов'язані з виробничим процесом. Окремо контролюються адміністративні та інші непостійні витрати на рах. 96 «Інші витрати», що дозволяє оцінити економічну доцільність витрат, які не входять до собівартості продукції, наприклад, витрати на управлінські потреби чи втрати від надзвичайних подій.

Для визначення фінансового результату господарства використовується рах. 79 «Фінансові результати», де відображається різниця між доходами та

витратами. Бухгалтер аналізує залишок на рахунку, співставляє його з даними аналітичного обліку та звітності, і тільки після цього визначає чистий прибуток або збиток господарства за звітний період. Остаточний результат переноситься на рах. 44 «Нерозподілені доходи (непокриті збитки)», що дає змогу оцінити накопичені прибутки або непокриті збитки підприємства і підготувати їх для подальшого розподілу або використання у господарській діяльності.

Процедура контролю включає не лише перевірку залишків на рахунках, а й комплексну аналітичну роботу: зіставлення операцій із первинними документами, перевірку правильності нарахувань та відповідності даних у звітності. Бухгалтер використовує аналітичний облік для детального контролю окремих статей доходів і витрат, що дозволяє більш точно оцінювати ефективність кожної господарської операції та фінансовий стан підприємства загалом.

Інструментами внутрішнього контролю є первинні документи (договори, накладні, банківські виписки), аналітичний облік, звітність про фінансові результати та порівняння даних різних блоків обліку. Це дозволяє своєчасно виявляти помилки, контролювати правильність нарахувань та оцінювати ефективність витрачання ресурсів.

Серед переваг такого підходу – оперативність, адже контроль здійснюється під час ведення обліку; простота, завдяки спрощеному плану рахунків; та доступність, оскільки один бухгалтер може забезпечити повний контроль без залучення сторонніх спеціалістів. Водночас існують і недоліки: відсутність незалежності, високий ризик людських помилок через перевантаження, обмежений професійний досвід одного працівника та залежність від його присутності в господарстві. Саме ці фактори підкреслюють важливість можливого залучення незалежного аудиту або автоматизації облікових процесів для підвищення надійності контролю.

Отже, внутрішній контроль фінансових результатів у ФГ «СВТ-СВІТАНОК» є ключовим механізмом забезпечення достовірності облікових

даних, ефективного управління ресурсами та стабільного функціонування господарства. Використання спрощеного плану рахунків із конкретними функціональними блоками дозволяє чітко структурувати контроль, забезпечує цілісність облікової системи та надає можливість здійснювати безпечний та своєчасний аналіз фінансових результатів.

3.3. Напрями вдосконалення контролю фінансових результатів на підприємстві

Ефективність господарської діяльності фермерського підприємства проявляється через здатність створювати прибуток, своєчасно виконувати зобов'язання перед партнерами та підтримувати стабільний розвиток. Систематичне відстеження економічних показників дозволяє виявляти недоліки в організації процесів, оцінювати продуктивність використаних ресурсів і приймати своєчасні управлінські рішення для підвищення загальної ефективності та фінансової стійкості господарства.

В умовах сучасного ринку господарство ФГ «СВТ-СВІТАНОК» стикається з викликами, такими як часті коливання цін на продукцію, обмеженість фінансових ресурсів та потреба швидкого реагування на зміни у попиту. Через це підвищення ефективності внутрішнього контролю фінансових результатів стає пріоритетним завданням.

Методологія вдосконалення контролю фінансових результатів у господарстві базується на підвищенні прозорості облікових процесів, зменшенні ймовірності помилок і забезпеченні достовірності даних для прийняття управлінських рішень. З огляду на специфіку ФГ «СВТ-СВІТАНОК», де облік і контроль здійснює один бухгалтер, пропонується впровадження таких заходів:

1. Впровадження спеціалізованої бухгалтерської програми, що дозволить автоматизувати облік доходів, витрат та фінансових результатів,

одночасно знижуючи ризик людських помилок і спрощуючи контроль за даними; одним із таких рішень є програма «Agri:Бухгалтерія», розроблена для потреб фермерських господарств. Станом на 10.12.2025 року її вартість становить 1700 грн./місяць або 11 000 грн./рік з ПДВ. До переваг програми належать цілодобовий супровід персонального бухгалтера-консультанта, детальна аналітика виробничих доходів і витрат, формування звітності та інші інструменти для ефективного контролю фінансів.

2. Разом із автоматизацією важливим заходом є регулярне звіряння облікових даних із первинною документацією. Встановлення графіка перевірки накладних, рахунків, договорів та банківських виписок дозволяє своєчасно виявляти розбіжності в обліку та контролювати правильність відображення операцій. Періодичність таких перевірок визначається потребами господарства і може здійснюватися щотижня, щомісяця, щокварталу або щороку: щотижневі перевірки зосереджуються на доходах і руху коштів, щомісячні – на витратах та правильності їх відображення, а щоквартальні та річні – на комплексному аналізі всіх облікових даних та фінансових результатів.

Приклад графіка перевірки відповідності облікових даних первинним документам для ФГ «СВТ-СВІТАНОК» за умов щотижневих, щомісячних та щоквартальних контролів наведено у таблицях 3.1-3.3.

Використання систематизованого графіка перевірок дає змогу підтримувати актуальність облікових даних, своєчасно помічати неточності та усувати їх до формування фінансової звітності. Це зменшує ймовірність фінансових втрат через помилки та забезпечує більш упорядковану роботу бухгалтерії, що є особливо важливим для господарства з обмеженими кадровими ресурсами.

3. Залучення зовнішніх фахівців за потреби – при необхідності фермерське господарство може скористатися консультаціями незалежного бухгалтера або спеціаліста з фінансового обліку. Такий варіант є економічнішою альтернативою повноцінному аудиту, водночас

забезпечуючи кваліфіковану оцінку достовірності фінансової звітності.

Таблиця 3.1

План регулярного контролю відповідності облікових даних первинним документам

05.09-15.09.2025 р.

Процедура контролю	День тижня	Відповідальний	Примітки
Перевірка відображення виручки у системі з даними товарно-транспортних накладних	Понеділок	Бухгалтер	До контролю включаються всі документи за попередній звітний період
Порівняння рахунків та актів постачальників із даними бухгалтерського обліку	Вівторок	Бухгалтер	Аналізуються суми, дати операцій та умови поставки ресурсів
Контроль стану поточних операцій (надходження коштів, відвантаження продукції, оплати)	Середа	Бухгалтер	Перевіряється своєчасність виконання зобов'язань перед контрагентами
Оновлення та узгодження внутрішніх реєстрів первинних документів	Четвер	Бухгалтер	Коригування внутрішніх реєстрів і виправлення технічних неточностей
Підготовка підсумкової довідки щодо виявлених розбіжностей	П'ятниця	Бухгалтер	Формується перелік помилок і рекомендації щодо їх усунення

Джерело: складено автором

Таблиця 3.2

План перевірки відповідності облікових записів первинним документам у межах місячного контролю за серпень 202_ р.

Дія	Дата проведення	Відповідальний	Примітки
Комплексна звірка показників обліку з первинними документами щодо реалізації та понесених витрат	1-4 число місяця	Бухгалтер	Аналізуються дані за рахунками 70 «Доходи від реалізації», 90 «Собівартість реалізації» та 96 «Інші витрати»
Перевірка банківських операцій та їх відповідності залишкам за обліковими регістрами	6-8 число місяця	Бухгалтер	Здійснюється звіряння банківських виписок із показниками оборотно-сальдових даних
Уточнення виявлених розбіжностей та коригування облікової інформації	9-11 число місяця	Бухгалтер	Вносяться необхідні корективи у випадку виявлення помилкових або неповних записів

Джерело: складено автором

Таблиця 3.3

План квартального контролю відповідності даних бухгалтерського
обліку первинним документам
за ___ квартал 202_ р.

Процедура	Строк виконання	Відповідальний	Примітки
Огляд узагальнених показників діяльності та їх співставлення з первинними документами	1–5 днів після завершення кварталу	Головний бухгалтер	Перевірка узгодженості облікових даних із документальними підтвердженнями
Контроль взаєморозрахунків із постачальниками та покупцями	5–10 днів після завершення кварталу	Бухгалтер	Виявлення розбіжностей, уточнення дебіторської та кредиторської заборгованості

Джерело: складено автором

4. Розподіл облікових процесів за напрямками – ведення обліку у вигляді окремих блоків (наприклад, доходи, витрати, фінансові результати), для кожного з яких застосовуються специфічні процедури контролю. Це спрощує процес перевірки та дозволяє зменшити навантаження на одного бухгалтера. Для зручності застосування запропоновано робочий документ для проведення внутрішнього контролю фінансових результатів діяльності господарства (Додаток Е).

Впровадження запропонованого робочого інструменту дозволяє комплексно контролювати всі аспекти формування фінансових результатів господарства. Завдяки чіткій структурі та зрозумілим критеріям оцінки, документ є зручним для використання навіть співробітниками без значного досвіду в бухгалтерії. Визначені джерела даних і параметри обліку знижують ймовірність помилок або некоректного відображення операцій. Документ може бути інтегрований у сучасні облікові системи, що полегшує обробку та аналіз інформації, а його підписання уповноваженою особою надає йому статус внутрішнього регламенту господарства, придатного для застосування у разі потреби. Таким чином, цей інструмент стає невід’ємною частиною внутрішнього контролю ФГ «СВТ-СВІТАНОК», дозволяючи отримати повну

картину фінансових показників і підвищити ефективність управління ресурсами.

Запропоновані заходи удосконалення контролю фінансових результатів у ФГ «СВТ-СВІТАНОК» допоможуть знизити навантаження на бухгалтера, систематизувати перевірки та підвищити достовірність даних, мінімізувати ризик помилок і забезпечити ефективний контроль без залучення додаткового персоналу чи аудиторів. Вони створюють умови для безперервного та надійного контролю, що сприяє підтриманню стабільності та економічної ефективності господарської діяльності.

Висновки до розділу 3

1. Аналіз фінансових результатів ФГ «СВТ-СВІТАНОК» за 2020-2024 рр. показав коливання прибутковості та суттєве зниження чистого прибутку з 350 тис. грн. у 2020 р. до 99 тис. грн. у 2024 р. Основними причинами зменшення фінансового результату стали скорочення доходів від реалізації продукції та коливання інших операційних доходів і витрат, що призвело до зниження рентабельності продукції та ефективності використання ресурсів. Структурний аналіз реалізації продукції за 2024 р. виявив, що основну частку доходу сформували пшениця та насіння соняшнику, які забезпечили понад 60% валового обсягу продажів. Загальні дані свідчать про необхідність впровадження заходів для підвищення прибутковості, оптимізації витрат та забезпечення стабільності господарської діяльності, що створює основу для подальшого планування та удосконалення управління фінансовими потоками.

2. Внутрішній контроль фінансових результатів у ФГ «СВТ-СВІТАНОК» здійснюється одним бухгалтером із використанням спрощеного плану рахунків та програмних засобів для систематизації даних. Контроль охоплює доходи, витрати та фінансові результати, включає перевірку

первинних документів, аналітичний облік і порівняння даних різних блоків обліку, що забезпечує своєчасне виявлення помилок і контроль ефективності використання ресурсів. Незважаючи на оперативність і доступність такого підходу, існують ризики, пов'язані з перевантаженням одного працівника, обмеженим досвідом і відсутністю незалежності контролю. Це підкреслює необхідність розгляду заходів щодо автоматизації обліку та можливого залучення зовнішньої експертної підтримки для підвищення надійності та достовірності фінансового контролю.

3. Для підвищення ефективності контролю фінансових результатів у ФГ «СВТ-СВІТАНОК», враховуючи обмежені кадрові ресурси та ведення обліку одним бухгалтером, запропоновано впровадження спеціалізованої програми «Agri:Бухгалтерія», що автоматизує облік доходів, витрат і фінансових результатів, знижує ризик помилок і спрощує контроль за даними. Встановлення графіка регулярного звіряння облікових записів із первинними документами (накладними, рахунками, банківськими виписками) дозволяє своєчасно виявляти розбіжності та підтримувати облік у належному стані. За потреби можлива консультаційна підтримка зовнішніх фахівців, що забезпечує кваліфіковану оцінку фінансової звітності без повного залучення аудиторів. Крім того, розроблено робочий документ для проведення внутрішнього контролю фінансових результатів, який дозволяє систематизувати перевірки, забезпечити комплексний аналіз показників та підвищити ефективність управління фінансами господарства.

Запропоновані заходи удосконалення контролю фінансових результатів у ФГ «СВТ-СВІТАНОК» допоможуть знизити навантаження на бухгалтера, систематизувати перевірки та підвищити достовірність даних, мінімізувати ризик помилок і забезпечити ефективний контроль без залучення додаткового персоналу чи аудиторів. Вони створюють умови для безперервного та надійного контролю, що сприяє підтриманню стабільності та економічної ефективності господарської діяльності.

ВИСНОВКИ

З проведеного дослідження організації обліку та контролю фінансових результатів ФГ «СВТ-СВІТАНОК», можемо зробити такі висновки:

1. У результаті аналізу ролі фінансових результатів встановлено, що вони є ключовим показником ефективності діяльності підприємства, відображають співвідношення доходів і витрат та інтегрують вплив внутрішніх і зовнішніх факторів. Фінансові результати виконують оцінювальну, мотиваційну, інформаційну та планово-інвестиційну функції, сприяючи прийняттю управлінських рішень, забезпеченню фінансової стабільності, підвищенню конкурентоспроможності та ефективному використанню прибутку для розвитку, модернізації виробництва та впровадження інновацій, що визначає стійке функціонування підприємства на сучасному ринку.

2. Організація формування фінансових результатів є комплексною системою заходів, що включає облік доходів і витрат за видами діяльності, розробку чіткої облікової політики, застосування відповідних методів визначення фінансового результату та систематичний контроль і аналіз даних. Такий підхід забезпечує достовірність і повноту фінансової інформації, дозволяє керівництву своєчасно виявляти відхилення від планових показників, оцінювати ефективність діяльності та приймати обґрунтовані управлінські рішення, а також сприяє прозорості звітності, підвищенню довіри зовнішніх користувачів і сталому розвитку підприємства.

3. Нормативно-правове забезпечення обліку та контролю фінансових результатів створює необхідну базу для точного, достовірного та прозорого ведення фінансової діяльності підприємства. Використання законодавчих актів України, національних положень бухгалтерського обліку та міжнародних стандартів фінансової звітності, у поєднанні з внутрішнім контролем і зовнішнім аудитом, забезпечує своєчасне виявлення відхилень, запобігання помилкам і зловживанням, формує обґрунтовану облікову

політику та сприяє стабільності, конкурентоспроможності і стратегічному розвитку підприємства.

4. Аналіз фінансово-економічного стану ФГ «СВТ-СВІТАНОК» за 2020-2024 роки показав зниження чистого доходу на 35 % та чистого прибутку на 72 %, що обумовлено зменшенням обсягів реалізації та змінами у структурі витрат. Водночас власний капітал зріс до 137 % від рівня 2020 р., а залучені кошти скоротилися, що зміцнило фінансову незалежність господарства. Показники ліквідності та платоспроможності свідчать про загальне покращення фінансової гнучкості: коефіцієнт поточної ліквідності зріс із 0,95 до 2,31, коефіцієнт загальної платоспроможності – із 0,63 до 24,67. Однак спостерігаються коливання коефіцієнта швидкої ліквідності (0,11 у 2024 р.), що вказує на потребу в ефективнішому управлінні оборотними активами.

Бухгалтерська служба забезпечує облік доходів і витрат, контроль капіталу та формування достовірної фінансової звітності. Виявлено недоліки у внутрішніх процедурах, зокрема відсутність наказу про облікову політику, що підвищує ризик помилок і потребує удосконалення. Загалом господарство зберігає фінансову стабільність, проте потребує посилення контролю оборотних активів та оптимізації витрат для підвищення ефективності.

5. Актуальний стан обліку фінансових результатів у ФГ «СВТ-СВІТАНОК» забезпечує систематичне відображення доходів і витрат, формування прибутку або збитку та підготовку достовірної фінансової звітності. Централізований облік веде головний бухгалтер, який здійснює реєстрацію операцій, підсумування доходів і витрат на рахунках 70, 90 і 79, а накопичений фінансовий результат відображається на рахунку 44. Обробка даних поєднує паперову та електронну форми: частина документів оформлюється вручну, подальша аналітика та звітність ведеться в Excel та автоматизовано через «М.Е.Дос». Аналітичний облік дозволяє контролювати прибуток або збиток за напрямками діяльності, окремими видами продукції та послуг. Водночас виявлено організаційні недоліки: відсутній офіційно

затверджений наказ про облікову політику, а домінування необлікованих Excel-таблиць ускладнює аудит та внутрішній контроль. Це підкреслює необхідність удосконалення організаційної структури бухгалтерії та автоматизації облікових процесів для підвищення точності, прозорості та надійності фінансових результатів господарства.

6. Удосконалення організації обліку фінансових результатів у ФГ «СВТ-СВІТАНОК» спрямоване на підвищення прозорості, аналітичності та оперативності управлінських рішень. Запровадження детальної аналітики субрахунків, класифікації фінансових результатів за видами діяльності та нових первинних документів, зокрема «Зведеного реєстру доходів і витрат», дозволяє отримати точну інформацію про доходи, витрати та прибуток підприємства. Крім того, рекомендований «Управлінський звіт щодо фінансових результатів» створює можливість системно оцінювати фактичні показники, порівнювати їх з плановими та виявляти причини відхилень. Це сприяє ефективному контролю за використанням ресурсів, плануванню діяльності, оцінці результативності окремих підрозділів і своєчасному реагуванню на фінансові ризики, забезпечуючи стабільний та стратегічно обґрунтований розвиток господарства.

7. Аналіз фінансових результатів ФГ «СВТ-СВІТАНОК» за 2020-2024 рр. показав коливання прибутковості та значне зниження чистого прибутку з 350 тис. грн. у 2020 р. до 99 тис. грн. у 2024 р. Основними причинами зниження фінансового результату стали скорочення доходів від реалізації продукції та нестабільність інших операційних доходів і витрат, що призвело до зниження рентабельності продукції та ефективності використання ресурсів. Структурний аналіз реалізації продукції за 2024 р. показав, що понад 60% валового обсягу продажів сформували пшениця та насіння соняшнику. Це свідчить про необхідність впровадження заходів для підвищення прибутковості, оптимізації витрат та стабілізації господарської діяльності, що створює базу для удосконалення управління фінансовими потоками.

8. Внутрішній контроль фінансових результатів здійснюється головним бухгалтером із використанням спрощеного плану рахунків та програмних засобів для систематизації даних. Контроль охоплює доходи, витрати та фінансові результати, включає перевірку первинних документів, аналітичний облік і порівняння даних різних облікових блоків, що дозволяє своєчасно виявляти помилки та контролювати ефективність використання ресурсів.

9. Удосконалення цього процесу передбачає впровадження спеціалізованої програми «Agri:Бухгалтерія» для автоматизації обліку, встановлення регулярного графіка звіряння облікових записів із первинними документами та використання робочого документа для проведення внутрішнього контролю. Такі заходи сприятимуть зниженню навантаження на бухгалтера, підвищенню достовірності даних, мінімізації ризику помилок та забезпеченню ефективного контролю без залучення додаткового персоналу, створюючи умови для стабільної та економічно ефективної діяльності господарства.

Таким чином, удосконалення організації обліку та контролю фінансових результатів у ФГ «СВТ-СВІТАНОК» шляхом автоматизації процесів, впровадження детальної аналітики субрахунків та спеціалізованих документів забезпечує підвищення точності, прозорості та оперативності фінансової інформації. Реалізація цих заходів сприятиме ефективному контролю за доходами і витратами, оптимізації використання ресурсів, покращенню управлінських рішень і забезпеченню стабільності та фінансової стійкості господарства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. AgriAnalytica URL: <https://agrianalytica.com/uk/shop/main>
2. Andrii Zolkover, Viacheslav Dereza, Mykhailo Bril, Olha Hubaryk, Sergiy Popenko. The Influence of Fiscal Strategy on the Financial Sector Stability Oversight. *OIDA International Journal of Sustainable Development*, 18:11, 2025. P. 147-157. URL: <https://oidaijsd.com/wp-content/uploads/2025/08/18-11-12-17-IJSD-UR3-25-AZ.pdf>
3. Gubaric Olha, Chepets Olha. Accounting outsourcing as a strategic tool for optimizing enterprise activities. *4th International Conference on Relationship between public administration and business entities management*. November 29, 2024. P. 80-82.
4. Будько О. В., Спекова О. Р. Аналіз фінансових результатів у системі інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2021. Вип. 5 (28). С. 150-155.
5. Василюк М., Кузьмін Т., Дмитрів М. Організація обліку та контролю фінансових результатів як складова системи управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2024, № 68. URL: economyandsociety.in.ua
6. Господарський кодекс України : Закон, Кодекс від 16.01.2003 р. № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.
7. Губарик О. М., Іванова Д. В. Особливості обліку фінансових результатів діяльності малого підприємства та напрями його удосконалення. *Економіка та суспільство: облік і оподаткування*. 2024. №59.
8. Губарик О. М., Іванова Д. В. Проблематика обліку та контролю доходів і витрат на малих підприємствах. *Проблеми сучасних трансформацій*. Серія: економіка та управління. 2024. № 11.
9. Губарик О. М., Макуха К. О. Облік фінансового результату діяльності підприємства та шляхи його вдосконалення. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 14. С. 932-936.

10. Губарик О. М., Сотников С. А., Удовиченко А. В. (2025). Сучасні механізми управління витратами та фінансовими результатами підприємства: інноваційні виклики та новітні особливості. *Актуальні проблеми сталого розвитку*, 2(9), 15-19. URL: [https://doi.org/10.60022/2\(9\)-2S](https://doi.org/10.60022/2(9)-2S)

11. Губарик О. М., Удовиченко А. В. Організація обліку і контролю фінансових результатів у сільськогосподарському підприємстві. Фінансово-економічні механізми розвитку підприємництва: теоретичний та практичний аспекти: *тези доповідей VII Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених*. Дніпро : ДДАЕУ, 27.11.2025 р.

12. Гудзь Н.В. Облікова модель формування фінансових результатів діяльності підприємств в умовах євроінтеграційних процесів в Україні. *Економіка і суспільство*. №13. 2017. С.1339-1346.

13. Джерелейко С. Інструментарій покращення фінансових результатів у системі зміцнення економічної безпеки підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 6, Том 1. С. 67-74.

14. Іванова Д. В., Губарик О. М. Удосконалення обліку доходів, витрат та фінансових результатів на малих підприємствах за міжнародними стандартами. Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств: *тези доповідей VII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції*. Дніпро : ДДАЕУ, 2024.

15. Іванова Д., Губарик О. Автоматизація обліку доходів, витрат для підвищення ефективності фінансового управління. Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством. *Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої пам'яті професора, заслуженого працівника вищої школи Дмитра Мусійовича Фесенка*. Полтавський державний аграрний університет. 28-29 березня 2024 р. Полтава, 2024. С. 53-54.

16. Іщенко Н. А. Фінансові результати діяльності малих підприємств та особливості їх формування. *Бізнес Інформ*. 2020. № 5. С. 388-393.

17. Каткова Н. В., Бурлан С. А., Ліснічук О. І. Методичні підходи до аудиту фінансових результатів діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2017. № 12. С. 4-7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>
18. Кірсанова В. В., Ковальова О. М. Фінансовий результат діяльності підприємств як облікова категорія. *Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова*. 2020. Т. 25. Вип. 6 (85). С. 252-259.
19. Коваль Л.В., Резніченко Р.В. Поняття фінансового результату діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. № 2. 2024. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.2.59>
20. Кононенко Ж. А., Грибовська Ю. М., Ходаківська Л. О. Фактори зміни величини фінансових результатів підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 1. С. 27–32. DOI: [10.32702/2306-6814.2020.1.27](https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.1.27)
21. Концептуальна основа фінансової звітності. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2019_RB_ConceptualFramework_ukr_AH.pdf
22. Куцик П.О., Воронко Р.М., Редченко К.І., Воронко О.С. Аналітичне забезпечення управління формуванням фінансових результатів суб'єктів бізнесу. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету*. Економічні науки. № 62, 2021. С.4-11. DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2021-62-01>
23. Лесюк А. С. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємств в Україні. *Агросвіт*. 2020. № 15. С. 67–73. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3274&i=9>
24. Мазур Н.А. Фінансові результати підприємств України: особливості бухгалтерського забезпечення їх формування та управління. *Проблеми сучасних трансформацій*. Серія: економіка та управління. 2023. № 8. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-8-09-01>
25. Мардус Н. Ю., Брік С. В. Теоретичні і методичні підходи до визначення поняття «фінансовий результат» у фінансовому обліку та аудиті. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2021. Випуск 2 (29). С. 148–153. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/29_2021/24.pdf

26. Мардус, Н., & Чернишова, Е. (2021). Теоретичні підходи до визначення поняття «фінансові результати». *Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут"* (економічні науки), (4), 26–29. URL: <https://doi.org/10.20998/2519-4461.2021.4.26>
27. Масюк Ю.В., Боюн В.Ю. Управління фінансовими результатами діяльності сільськогосподарського підприємства. *Економіка та держава*. 2021. № 10. С. 93-96. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.10.93>
28. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 (МСБО 18). Дохід : IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012 р.
29. Міньковська, А. В., Мирончук, М. В., & Щеглова, Т. С. (2024). Особливості оподаткування фермерських господарств: прикладний аспект. *Проблеми сучасних трансформацій*. Серія: економіка та управління, (16). URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-16-09-01>
30. Мулик Т. О. Методичні підходи до аналітичного забезпечення управління доходами. *Агросвіт*. 2020. № 6. С. 77-86.
31. Нагорна І. В., Бондаренко В. О. Облік і аналіз фінансового результату в системі управління підприємством. *Електронний журнал «Ефективна економіка»*. 2021. № 11.
32. Олійник С.О. Облік фінансових результатів підприємства. *Scientific review*. 2017. № 42. URL: <https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/1347>
33. Пантелеев В. П. Засади організації внутрішнього контролю підприємств. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2017. № 1-2. С. 17-22. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/opac/search.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF%2Fnhastat_2017_1-2_4.pdf&P21DBN=UJRN
34. Піскун А. В. Економічна сутність фінансового результату підприємства. *Друкований журнал «Наукові перспективи»*. 2023. № 2 (32). С. 327-339.
35. Податковий Кодекс України. <http://zakon2.rada.gov.ua>

36. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність : закон України.
URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
37. Про затвердження Національного положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
38. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Доход» : наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290.
39. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318.
40. Про затвердження Спрощеного плану рахунку. Наказ Міністерства фінансів України № 186 від 19.04.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01#Text>
41. Проскуріна Н., Гнідкова А. Аналіз фінансового стану та фінансових результатів як інструмент оцінки ефективності діяльності. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 43. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1761>
42. Ратушна О.П. Облік і аналіз фінансових результатів: методика та організація: *автореф. дис. канд. екон. наук*. К., 2013. 22 с. URL: lib.udau.edu.ua
43. Сторчак А. О. Економічна сутність фінансових результатів діяльності підприємства в сучасних умовах. *Вінницький національний технічний університет*. 2017.
44. Тесленко Т.І., Конькова Н.В. Облік фінансових результатів: проблеми та шляхи вдосконалення. *Бізнес Інформ*. 2013. № 4. С. 356-360
45. Удовиченко А. Удосконалення організації обліку фінансових результатів сільськогосподарських формувань у період воєнного часу. *Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної*

стійкості підприємств: тези доповідей IX Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 8-9 травня 2025 р. Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Дніпро, 2025. С. 63-64. URL: <https://drive.google.com/file/d/1EoKYOYfYhSXiBTeJwciiLI6WJKTNGDvR/view>

46. Ужва А.М. Концептуальні аспекти формування фінансових результатів в обліку. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2022. URL: cjae.org.ua

47. Фірман Н.Я., Вашків О.П. Економічна сутність фінансового результату підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. № 5. С. 162-168. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/35409>

48. Халецька А.Ю. Облік формування фінансових результатів підприємства. *Інституційний репозитарій НМУ*. 2024. URL: <https://ir.nmu.org.ua/entities/publication/933415fc-2ae1-4ced-b7ba-de188a3e0820>

49. Чернецька О. В., Гаркуша Г. І., Богданова Ю. С. Інтеграція аналітичного інструментарію в систему обліку і контролю суб'єкта підприємництва. *Проблеми сучасних трансформацій*. Серія: економіка та управління. 2024. №16. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-16-09-02>

50. Чобан Є.І., Форкун І.В. Економічна сутність фінансових результатів підприємства та їх класифікація. Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика. *Збірник наукових праць здобувачів вищої освіти і молодих учених*, 2021 р. С.30-32 URL: <https://fbs.khnu.km.ua/>

51. Чуніхіна Т. С., Давидюк Г. С. Теоретичні основи формування обліку фінансових результатів діяльності підприємства відповідно до стандартів бухгалтерського обліку. *Економіка та суспільство*. 2017. № 12. С. 715-721.

52. Ямборко Г.А. Організація і методика обліку фінансових результатів підприємницької діяльності : автореф. дис. ... канд. екон. наук. Київ :Київ. нац. екон. ун-т, 2005. 19 с. КНЕУ.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Оцінка майна та капіталу ФГ «СВТ-СВІТАНОК»

Назва активу та пасиву	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2024 р. у % до 2020 р.
Актив (майно)	10146,0	11716,0	10479,0	9219,0	8943,0	88,14
<i>Необоротні активи</i>	6988,0	9563,0	9884,0	8775,0	8139,0	116,47
Основні засоби	6988,0	9563,0	9884,0	8775,0	8139,0	116,47
<i>Оборотні активи</i>	3158,0	2153,0	595,0	444,0	804,0	25,46
Запаси	2800,0	128,0	84,0	176,0	715,0	25,54
Дебіторська заборгованість за продукцію	-	1377,0	197,0	170,0	81,0	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	-	-	1,0	-	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	287,0	102,0	-	1,0	1,0	0,35
Гроші та їх еквіваленти	80,0	546,0	313,0	97,0	7,0	8,75
Пасив (капітал)	10146,0	11716,0	10479,0	9219,0	8943,0	88,14
<i>Власний капітал</i>	6275,0	7388,0	7844,0	8495,0	8595,0	136,97
Зареєстрований (пайовий) капітал	1500,0	1500,0	1500,0	1500,0	1500,0	100,0
Нерозподілений прибуток	4775,0	5888,0	6344,0	6995,0	7095,0	148,59
<i>Довгострокові зобов'язання і забезпечення</i>	563,0	402,0	335,0	134,0	-	0,0
Довгострокові кредити банків	563,0	402,0	335,0	134,0	-	0,0
<i>Поточні зобов'язання і забезпечення</i>	3335,0	3926,0	2300,0	590,0	348,0	10,43
Короткострокові кредити банків	393,0	1352,0	713,0	-	24,0	6,11
Поточна кредиторська заборгованість за:						25,33
- товари, роботи, послуги	229,0	18,0	3,0	-	58,0	
- розрахунками з бюджетом	211,0	3,0	99,0	36,0	22,0	10,43
- розрахунки зі страхування	-	4,0	-	-	18,0	-
- розрахунками з оплати праці	-	18,0	-	-	62,0	-
Поточні забезпечення	-	-	-	199,0	9,0	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	802,0	-	-	-	-	0,0
Інші поточні зобов'язання	1700,0	2531,0	1485,0	335,0	155,0	9,12

ДОДАТОК Б

Оцінка та динаміка фінансових результатів ФГ «СВТ-СВІТАНОК»

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення (+,-), 2024р. до 2020р.
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	7143,0	6009,0	8286,0	7254,0	4656,0	-2487,0
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	5778,0	4274,0	5628,0	5951,0	4006,0	-1772,0
Прибуток (збиток) від реалізації, тис. грн.	1365,0	1735,0	2658,0	1303,0	650,0	-715,0
Інші операційні доходи	118,0	0,0	99,0	807,0	420,0	302,0
Адміністративні витрати	386,0	200,0	126,0	148,0	208,0	-178,0
Витрати на збут	10,0	14,0	622,0	405,0	570,0	560,0
Інші операційні витрати	579,0	105,0	45,0	15,0	117,0	-462,0
Фінансовий результат від операційної діяльності	508,0	1416,0	1964,0	1542,0	175,0	-333,0
Дохід від участі в капіталі	-	514,0	783,0	-	-	0,0
Інші фінансові доходи	3,0	10,0	6,0	-	18,0	15,0
Інші доходи	18,0	2,0	-	-	-	-18,0
Фінансові витрати	156,0	155,0	140,0	66,0	73,0	-83
Втрати від участі в капіталі	-	365,0	494,0	722,0	-	0,0
Інші витрати	23,0	18,0	3,0	-	21,0	-2,0
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	350,0	1413,0	2116,0	754,0	99,0	-251,0
Середньорічна сума активів, тис. грн.	-	-	-	-	10101,0	-
Середньорічна сума власного капіталу, тис. грн.	-	-	-	-	7519,0	-
Рівень прибутковості (збитковості) продукції, %	19,1	28,9	32,1	18,0	14,0	-
Рівень прибутковості (збитковості) власного капіталу, %	4,7	18,8	28,1	10,0	1,3	-

ДОДАТОК В

Оцінка ділової активності ФГ «СВТ-СВІТАНОК»

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення у %, 2024 р. до 2020 р.
Чистий дохід від реалізації (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	7143,0	6009,0	8286,0	7254,0	4656,0	-34,8
Чистий фінансовий результат, тис. грн.	350,0	1413,0	2116,0	754,0	99,0	-71,7
Фондовіддача	1,55	2,34	1,56	1,49	1,36	87,7
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	80,5	24,4	16,9	14,0	11,8	14,7
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	1,6	4,5	8,7	4,5	5,8	362,5
Коефіцієнт оборотності запасів	1,1	1,6	2,0	1,7	1,5	136,4
Коефіцієнт оборотності активів	0,8	1,1	0,9	0,9	0,9	112,5
Оборотність основного капіталу	0,8	1,3	1,1	1,0	0,9	112,5
Оборотність власного капіталу	1,6	2,0	1,8	1,7	1,2	75,0

ДОДАТОК Д

Рекомендований

Управлінський звіт щодо фінансових результатів

ФГ «СВТ-СВІТАНОК»

Звіт за період: січень 2025 року

Показник	План, грн.	Факт, грн.	Відхилення, грн.	Пояснення відхилень
1. Доходи від реалізації:	х	х	х	х
- продукція	120000	115000	-5000	Зменшення попиту на певні види продукції
- товари	50000	55500	+5500	Зростання обсягів реалізації товарів завдяки акціям
- послуги	30000	28000	-2000	Тимчасова втрата одного клієнта
2. Собівартість реалізованої продукції:	х	х	х	х
- продукція	80000	82500	+2500	Зростання вартості сировини
- товари	30000	31000	+1000	Підвищені витрати на логістику
- послуги	10000	9500	-500	Оптимізація витрат на обслуговування
3. Прибуток (збиток) від операційної діяльності	70000	76500	+6500	Вищі доходи від товарів
4. Інші доходи та витрати	х	х	х	х
- доходи від позареалізаційної діяльності	5000	5500	+500	Отримані додаткові субсидії
- витрати на позареалізаційну діяльність	2000	1800	-200	Зменшення витрат на адміністративні послуги
5. Операційний прибуток (збиток)	73000	80200	+7200	Оптимізація витрат та збільшення доходів
6. Чистий прибуток (збиток)	58400	64160	+5760	Більш ефективно управління витратами

ДОДАТОК Е

Розроблений

Огляд формування результатів фінансової діяльності
ФГ «СВТ-СВІТАНОК» за звітний період

Назва підприємства: ФГ «СВТ-СВІТАНОК»
Перевірений період: з 01.11.2025 по 30.11.2025
Дата перевірки: 05.12.2025
Відповідальний (посада, ПІБ): бухгалтер _____

1. Перевірка доходів

№	Показник	Джерело даних	Сума за обліком (грн.)	Відповідність документам	Коментарі / Зауваження
1	Дохід від реалізації продукції	Накладні, договори	32450	32450	-
2	Інші операційні доходи	Акти, довідки	4800	4600	Документ подано з затримкою

2. Перевірка витрат

№	Показник	Джерело даних	Сума за обліком (грн.)	Відповідність документам	Коментарі / Зауваження
1	Собівартість реалізації	Розрахунки, накладні	15230	15100	Необхідне уточнення окремих витрат
2	Інші операційні витрати	Рахунки, акти, договори, банківські виписки	6420	6420	-

3. Аналіз фінансових результатів

№	Показник	Джерело даних	Сума за обліком (грн.)	Коментарі / Зауваження
1	Операційний прибуток	Звіт про фінансові результати	15500	-
2	Чистий прибуток/збиток		15500	-
3	Рентабельність діяльності, %		102,1	-

4. Рекомендації

№	Виявлені проблеми	Рекомендовані заходи	Відповідальний	Термін виконання
1	Різниця в інших операційних доходах	Внести коригування в облікові записи	Бухгалтер	12.12.2025

Загальний висновок: Облік доходів і витрат за звітний період ведеться переважно достовірно, однак зафіксовані незначні розбіжності, які потребують коригування. В цілому фінансові результати господарства відповідають даним первинних документів

Дата підписання документа: 06.12.2025 р.

Підпис відповідального: _____